

ATA TÜRKÜN HA TIRATI

Mustafa Kemal Paşa, Falkenhayn tarafından şahsına gönderilen altın sandıklarını derhal iade etmişti

(Dünkü kısmın hu'ası)

Anafartalar Kahramanı Büyük Harb devam ederken bir ara İstanbul'a geliyor ve zamanın hariciye nazırını ziyaret ediyor. Nazır engin hayaller peşindedir. Öyle şeyler yapacaklardır ki bütün dünya hayrette kalacaktır.

Mustafa Kemal Paşa «Beyefendi, ya nıyorsunuz, vaziyet gördüğünüz gibi parlak değildir. Memleket ve her şey mahvolmak üzere bulunuyor» diyor. Aşağıda nazırın cevabını okuyacaksınız.

— 2 —

Çok sert ve ciddi tavırla şu mukabelede bulundu:

— Kumandan bey; biz size hürmet ettik, çünkü bize dediler ki Arıburnu ve Anafartalar kumandanı Mustafa Kemal nizam etti, bunun için zatı âlinizi hüsnü kabul etmek istemiştik, fakat bugün bana bahsettiğiniz şeylerin başka manada olduğunu hissederek gibi oluyorum. Beyefendi bu mübahase ve tenkidatın makam ve muhatabı ben değilim. Ben ordu başkumandanına, onun erkânharbiyesine, bütün heyeti vükelâ ile beraber derin ve sarsılmaz itimad taşıyan bir nazırın Sizin tereddüdleriniz olabilir; sizin vâkif olmadığınız hakikatler bulunabilir. Ben size bunları izah etmekte mazurum. Eğer siz buraya şüphe ve tereddüdleriniz hal için gelmiş iseniz yanlış yere geldiğinizi ihtar etmek mecburiyetindeyim. Başkumandanlığa ve erkânharbiyesine müracaat ediniz, hiç şüphe etmem, ki orada sizi lüzumu kadar, ihtiyacınız kadar tenvire muktedir zevat var.

— Bana yol göstermek nezaketinde bulunduğunuz için size teşekkür ederim. Yalnız müsaadenizle sunu arz edeyim, ki evvelâ ben Türk ordusunun yabancı bir adam değilim; ben ordu ile çok küçük zabıtlıktanberi derinden temasa gelmiş bir askerim. Ben hadîsatın sevki ile ordunun içinde zabıt, nihayet kumandan olarak iş görmüş ve zannıma göre muvaffak olmuş bir kumandanım. Türk ordusunu, onun faziletini, kıymetini ve bu ordu ile neler yapılabileceğini benim kadar anlayan az olmuştur. Beni acemi bir zabıt, tesadüfle kumandan olmuş bir adam gibi telâkki ettiğiniz için müteessirim. Maaşafih sizi mazur görüyorum, zira bütün hayatınızda, hattâ şimdiki vaziyeti mühimme siyasiyenizde henüz hakikatle temasa gelmiş bir zat değilsiniz. Bana bir şey tavsiye ettiniz ki ben onu yapmam, başkumandanlık vekâletine ve erkânharbiyesine müracaat etmek, tereddüdlerimi orada izah etmek. Beyefendi, farkında değil misiniz ki artık bu memlekette milli bir erkânharbiye heyeti yoktur; bir Alman erkânharbiyesi vardır; o Alman erkânharbiyesi, ki Türk ordusunda ilk icraat olarak benim gibi âsi bir askeri taretmek kararına vardı, beni o heyete mi gönderiyorsunuz?

Hariciye Nazırı, Mustafa Kemal Paşadan Heyeti Vükelâya şikâyet ediyor

Birkaç gün sonra işittim, bu nazır beyefendi, benden heyeti vükelâya şikâyet etmiş, hattâ tecziyemi talep etmiş. Kahkaha ile güldüm. Evet o zaman her hangi bir Mustafa Kemal, böyle içi dışı çürümüş, mütereddî bir sülâlenin ismi padişah olan reisine arkasını vererek kendini kuvvetli zanneden bir heyet tarafından kolaylıkla cezalandırılabilir telâkkisi umumî idi. Fakat ben, başı ve nihayeti malûm olmayan, kimi kendini âlim, kimi kendini dâhi, kimi kendini diktatör, kimi kendini doktor farzedene bu adamların naçiz Mustafa Kemale bir şey yapamayacaklarından emindim. Bir şey yapabilirlerdi. O da o gün hâkim oldukları süngüye ve behimiyete istinad ederek Mustafa Kemali yakalamak ve asmaktı. Halbuki o gün isyanının bütün millet arasında duyulmasını nimet adde-

Nakledenler

Siird Meb'usu merhum Mahmud ve Falih Rifkı Atay

1926

Doktor Hilmi

Cevad Abbas

Salih Bozok

derdim. Onlar buna cesaret edememişlerdir. Niçin?

Zannederim, ki yapabileceklerine emin olamadıklarından!

Gazi Paşa:

— Kendi münasebetsiz emellerini tatmin etmeğe uğraşmaktan başka kusuru olmayan bir Yakub Cemili asmak için bile nekadar korku ve heyecan geçirmişlerdi, diye devam etti.

Yakub Cemil... Bu isim karilerimiz üzerinde esrarengiz bir tesir bırakacaktır. Harbi umumide bu isimde bir cemiyet fedâisinin tutulup divanı harbe verildiği, bu vak'a etrafında payitahtta ne kadar heyecan ve merak uyandırdığı malûmdur. Hakikat ne idi? Şimdi Gazi Paşa hazretlerinden onu dinliyoruz:

Yakub Cemil meselesi

— Yakub Cemilin şahsından bahsetmek istemem. Yalnız Yakub Cemilde Mustafa Kemale karşı heyecanlı bir temayül uyanmıştı. Bu bedbaht kendi ufak tecrübesile ve kendisini bin türlü kanlı vak'alara sevkedenlerin e'fal ve harekâtını görerek hükmetmişti ki Mustafa Kemal iş başına geçmelidir. İşte Yakub Cemilin sehvasına gitmesine biraz da bu sebep olmuştur. Bu çocuk bir gün Burasada ihtilâl arkadaşlarıyla bir mülâkât yapıyor, diyor ki:

«Büyük sandığımız adamlar çok küçükmüş; vatanın selâmeti için bunları öldürmek lâzımdır. Bunu ben yapacağım.»

Daha mutedil inkılâbolar kendisine soruyorlar: «Öldürmek kolay, fakat vaziyeti islah edecek kim?»

— Mustafa Kemal! İsmi telâffuz ediyor.

Bu zavallı, malûm ricalin kendine itiyad ettirdikleri san'atın kendi aleyhlerinde tatbik edilmesinde bir mahzur olmadığını zikrederek vaziyeti kabul ediyor, İstanbul'a geliyor, nakis tedbirlerle teşebbüs alıyor; yakın zannettiği arkadaşlar faciadan ürüyorlar ve haber veriyorlar. Neticesi şudur ki Yakub Cemil bey tutulmuş ve asılmıştır.

Bana bu hikâyeyi söyleyen, onunla hemfikir ve hemhal olup asılmaktan kendini kurtaran ve beni Silvan karargâhında bulan doktor Hilmi Beydir. (Elyevm Malatya mebusu).

Doktor Hilmi Bey Diyarbakire gelerek telgrafla Silvandaki karargâhtan bana mühim malûmat vereceğini vâd ve celbini rica etti, o günler Diyarbakirde bulunan yaverim Cevad Bey doktoru benim yanına getirmek emrini aldı. Doktor geldi. Bütün hikâyeyi anlattı: İstanbul'da kalamazdım, kalamadım. Çünkü beni de asacaklar, dedi.

Hükûmete fiilî bir ihtar

Ben vaziyeti umumiyeyi mütalea ederek adam astırmanın çok fena olduğunu düşündüm. Adam asmaları için fiilî bir ihtarında bulunmak istedim. Bu ihtar

gayri resmî, bana iltica eden doktoru muhafaza ettiğimi en büyük makamata bildirmekle yaptım. Yalnız sunu da söyleyeyim ki Yakub Cemilin bu hareketini hüsnü telâkki etmemiştim. Hattâ o sırada fırkalarından birine tayin olunan bir kumandanla konuşurken kendisine İstanbul'daki faciadan bahsederek:

«Yakub Cemil asılmış.. sebebi de Mustafa Kemal harbiye nazırı ve başkumandan vekili olmadıkça kurtuluş yoktur, demiş. Sana bir şey söyleyeyim, bu adam faraza muvaffak olsaydı ve bep işitse idim ki Yakub Cemil İstanbul'da Mustafa Kemal harbiye nazırı ve başkumandan vekili olsun diye isyan etmiş ve muvaffak olmuş. Benim, bunu kabule tenzül edeceğimi tasavvur edebilir misin? Evet vaziyeti derhal kabul ederdim; fakat İstanbul'a gidip Yakub Cemili cezalandırmak şartı.. Eğer ben o ve emsalinin tavsiyesile mevki iktidara gelecek bir adamsam, adam değilim!

Devleti idare eden şahsiyetler üzerinde bu beyhude ikaz tecrübelerinden sonra, Büyük Gazinin artık bizzat tedbirler düşündüğü ve teşebbüsler aldığı bir devir var. Bu devrin hatıraları Anadolu ihtilâl tarihi ile pek sıkı alakadardır. Bu siyasi faaliyet esnasında alınan dersler, yeni devletin temellerini kuran Sivas kongresi mukarreratı ve onun netayici üzerinde hiç şüphe yok ki müessir olmuştur. Bu yeni faaliyet günün alelade müşkülât ve mesaili arasında boğulup giden frka ve hükümet politikacılığının tamamen fevkinde, Türk milletinin kara falihini değiştirmek isteyen ve ona yeni mukarrerat arıyan bir vatan siyaseti idi. Büyük Gaziyi artık kat'î harekete sevkeden nihai esbab ne idi?

Gazi Paşa, hatırat silsilesini keserek küçük bir istitradla bize bu sebebi izah etti:

Yıldırım ordusu grubunun sergileşti

— Harbi umumiyeye girdikten sonra, bu harbin feci neticelerini daima derpis etmekten kendimi menedemedim. Kıtıl harekâtı aleyhindeki isyanım, bana teklif olunan Hicaz kuvvî seferiyesi kumandanlığı vesilesile söylediğim ve kabul ettiğimi zannettiğim halde semeresini göremediğim tenkidler ve bunun gibi birçok mücadele sahneleri teaküb etti. En sonra Yıldırım ordusu grubunun sergileşti ile benim bu grupta asıl Yıldırım ordusu kumandanlığı herkesin malûmudur. Hatırladığıma göre gayri kabili teskin isyanım işte bu hâdise olmuştur. Artık sükût ve tevazuumun nihayete ermek zamanı idi; ben de bu anı fevtmedim. Felâketin coşkun bir nehir gibi, Türkiye üzerine aktığını görüyordum. Nasıl tahammül edip susabilirdim? Bu vekayinin vesikalarını size vereceğim, okuyacaksınız. Netice ne oldu? Benim nikbetim! Bu kelimeyi mahsus kullanı-

yorum, ben hayatta nikbet kabul etmiş adam değilim. O zaman ben halimi nikbet telâkki edenlere gülmüşüm. Zira bundan ne çıkabilirdi? Eğer ben alelade gurur sahibi bir insan olsaydım ve bütün tahminlerimin doğru çıktığını görmekten zevk alsaydım, ne olacaktı? Memleketin nikbetinden nasıl zevk alabilirdim? İsterdim ki benden evvelkilerin hatalarını tashih edebileyim; çamur ve batağa düşen Türkiye'yi çıkarabilirim.

★

Gazi Paşa bir müddet düşündü, ve biraz yukarıda işaret etmiş olduğu hâdisenin hikâyesine devam etti:

— Yedinci ordu, yani Yıldırım ordusunun ilk defa kumandanı olduğum sırada, zira malûmdur ki aynı orduya bilâhare tekrar kumanda ettim, bu ordunun da dahil olduğu grup kumandanı General Falkenhaynin askerlik ve siyaseti dahiliyemiz nokta-i nazarından takip ettiği usul ve tavır ve hareket aramızda mühim bir münakaşaya sebep oldu; bu münakaşaya nihayet daha büyük makamata aksetti. Ben çok ehemmiyet verdiğim mütaalatıma iltifat edilmediğini görünce, sükût edemedim. Her türlü âkibetleri evvelden kabul ederek usul ve teamül harici, denebilir ki biraz isyankâr bir şekilde, kendi kendimi ordu kumandanlığından af ve hattâ vekilimi de bizzat tayin ederek [kolordu kumandanlarından Ali Rıza Paşa idi] vazifeme hitam verdim ve bu emri vakti büyük makamata bildirdim: Beni bu harekettan vazgeçirmek için General Falkenhayn hususî bir mektubla, başkumandanlık vekâleti ve bu vaziyetle alakadar dördüncü ordu kumandanı hayrihane ve dostane tavassutlarda bulundular. Bu hal hakikatin hâlâ bu zevat ve makamat tarafından ne kadar anlaşılammış olduğuna yahud anlaşılması ise hakikati saklamak için ne hazin şerait ve mecburiyetler içinde kalmış olduklarına delâlet ettiğinden, beni, ancak, teessürlerimi daha şedid ifadeye sevketti. Nihayet emri vakti kabul ettiler. Fakat bu istifamın, âli makamata ve belki bütün millete anlatmak istediğim hakikî manasını gözden kaçırmak ve kumandanlıktan alelade bir sebeble çekilmiş olduğumu işaa etmek için, beni merkezden Diyarbakırda bulunan eski orduma, ikinci ordu kumandanlığına tayin ettiler; zahiri bazı mazeretler göstererek onu da reddettim. Kuvvetle ihsas etmek istediğim feci «vaziyet» i basit işlerdenmiş gibi telâkki ettiklerini gösterir bir hareketle, «bir ay kadar bir müddetle mezun olduğumu» bildirdiler.

İBRETAMİZ BİR CEVAP

— Burada hatıra gelen hazin bir noktayı da, alakadar olursanız işaret edeyim: Ben Halebe mevki ve vazifeme nihayet veren bu teşebbüsü aldığım ve en son teklif olunan ikinci ordu kumandanlığına da reddettiğim sırada, Halebden İstanbul'a gitmek için şimendifer ücreti

verecek kadar param olmadığını bilmiyordum.

Vakti, Yıldırım ordusu kumandanlığına deruhte edip İstanbul'dan Halebe hareket edeceğim günün gecesi idi, Falkenhayn karargâhında bulunan bir Türk erkânharb zabitanın refakatinde, bir genç Alman zabiti Akaretlerdeki 76 numaralı ikametgâhına geldi, ufak ve zarif sandıklar içinde Falkenhayn tarafından bana bazı şeyler getirdiğini söyledi, o «şey» lerin kendilerini kabul ettiğim odaya nakledilmesini emretti. Salon yapısının yanına ufak sandıklar istif ettiler.

— Bunlar nedir? dedim.

Alman zabiti dedi ki:

— İstanbul'dan müfakat ediyorsunuz, size Mareşal Falkenhayn tarafından bir miktar altın gönderilmiştir.

Kimseye hiçbir ihtiyacımın bahsetmemiştim; fakat zannettim ki mareşal bu parayı ordunun ihtiyacına sarfedilmek üzere göndermiştir.

Onun için tercümanlık eden Türk zabitanına dedim, ki:

— Bu sandıklar bana yanlış geldi. Ordunun levazım reisine gönderilmek lâzımdı; benim için fazla külfettir.

Muhatabım sözlerimi Alman zabitanına nakletti. Zabıt derhal:

— Efendim o da başka! dedi.

Bizim zabitimize — Paranın miktarını bu zabitten iyi tahkik et, huzurunda alındığına dair bir sened yaz, ver, imza edeyim, dedim.

Bu zat emrimi yaptı, fakat zabıt imzalı senedi kabul etmek istemedi, tekrar.

— Bu zabıt bilmiyor, dedim, senedi alını ve mareşala versin ve siz de bu paraları gelip alması için levazım reisine haber gönderiniz.

Bittabi iş böyle bir cereyan takip etti.

Bu sandıklar ve muhteviyatı ordunun levazım riyasetinde, ve benim bunlara mukabil verdiğim sened de Falkenhaynin mahrem dosyasında birkaç ay birbirlerine muntazır kaldılar. İşte yukarıda söylediğim üzere, yedinci ordu kumandanlığından kendimi affettikten sonra, kumandanlığa teklif ettiğim Ali Rıza Paşaya bu sandıkları teslim ettim ve kendisinden aldığım senedi o vakit yaverlerim bulunan Cevad Abbas (şimdi Bolu mebusu) Beylere tevdi ederek, kendilerine şu emri verdim:

— Hemen Falkenhaynin karargâhına gideceksiniz. Bizzat kendini görüp bu senedi vereceksiniz ve benim kendi nezdinde bulunan senedimi alacaksınız.

Yaverlerim bizzat Falkenhayni görmek hususunda biraz müşkülâta maruz kalmakla beraber emrimi harfiyen yapmışlar. Biraz sonra yanına gelerek dediler ki:

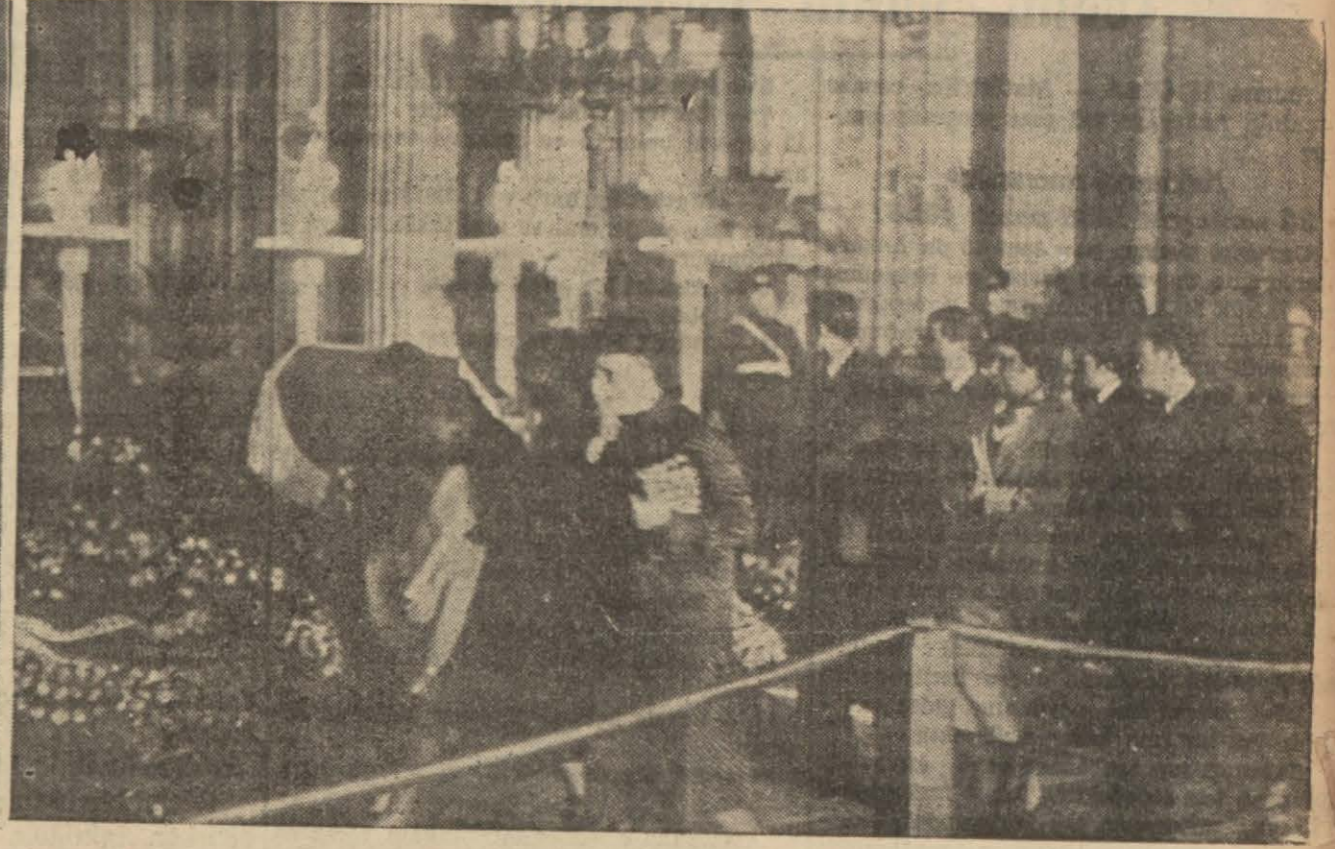
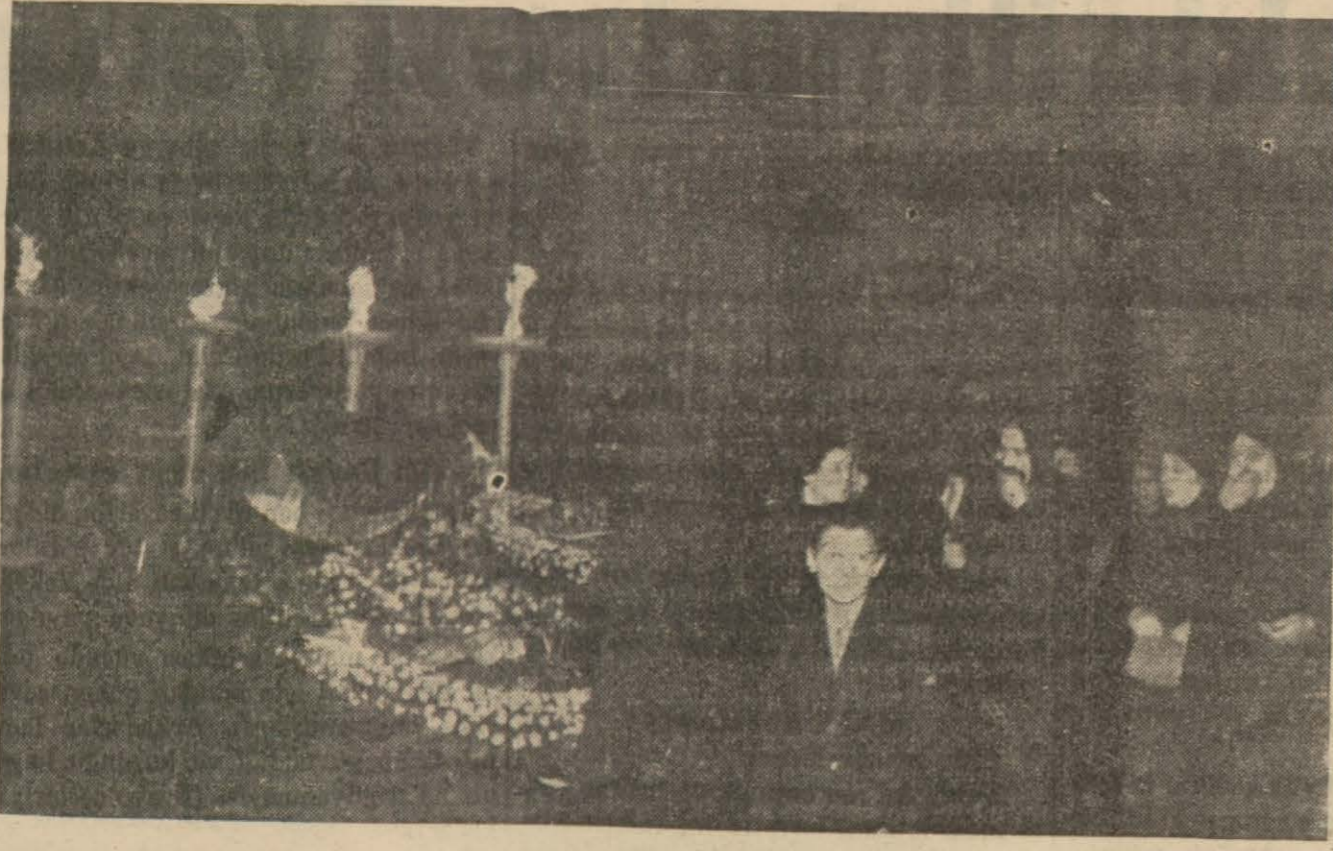
— Müşür Falkenhayn size böyle bir para vermiş olduğunu hatırlamıyor ve bu para için sizin imzanızı havi hiçbir vesikanın kendisinde mevcut olduğunu bilmiyor; binaenaleyh Ali Rıza Paşa imzalı senedi de kabul etmiyor.

Tekrar yaverlerime dedim ki:

— Şimdi size çok ciddi emrediyorum. İkinci tekrar Falkenhaynin odasına gireceksiniz ve diyeceksiniz ki verdiğiniz altınlar olduğu gibi mahfuzdur. Buna siz sened verilmiştir, sened olmadığını iddia etmek, altınların mevcudiyetini nefyedemez. Vesikayı kaybetmiş olabilirsiniz, o halde verdiğiniz altınları size iade edeceğiz, aldığınıza dair siz bize vesika veriniz. Ve diyeceksiniz, ki bizi buraya gönderen kumandanın altın mukabil memleket menfaatleri hakkında müsamaha gösterecek insanlardan olmadığını çoktan öğrenmeli idiniz. Hâlâ bunda tereddüdünüz varsa kumandanımız bunu size ve şikâri umumiyeye daha başka türlü isbat edebilir. Paraların duruyor, fakat bu paralardan daha çok kıymetli olan «Mustafa Kemal» imzası sizde kalmaz ve müsbet netice almadıkça karşına gelmeyeceksiniz.

(Arkası var)

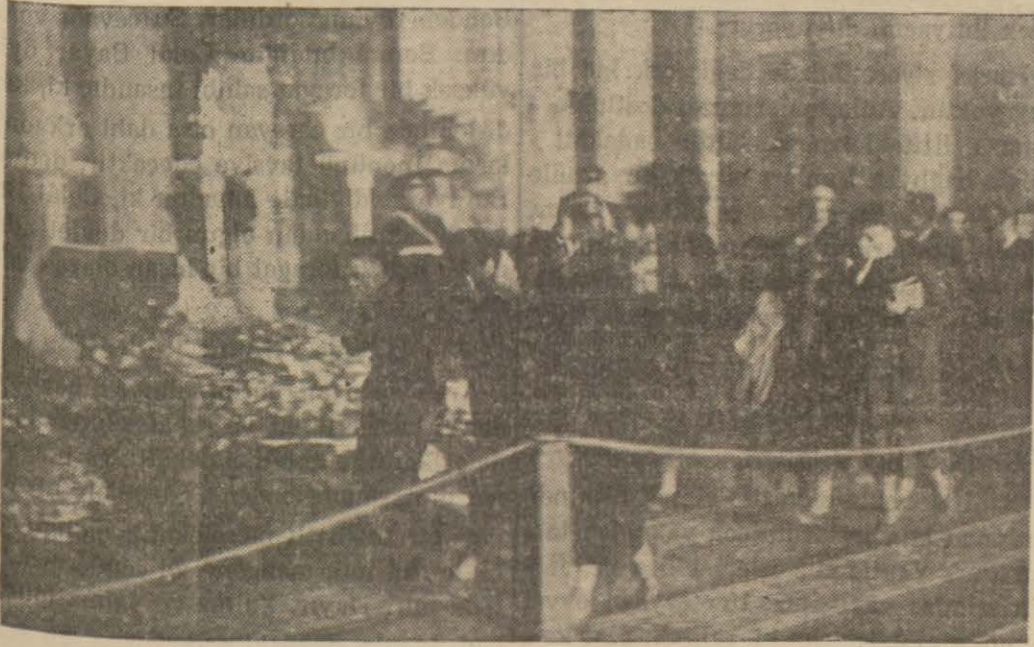
İstanbulun Ebedî Şefi ziyaretinden intibalar

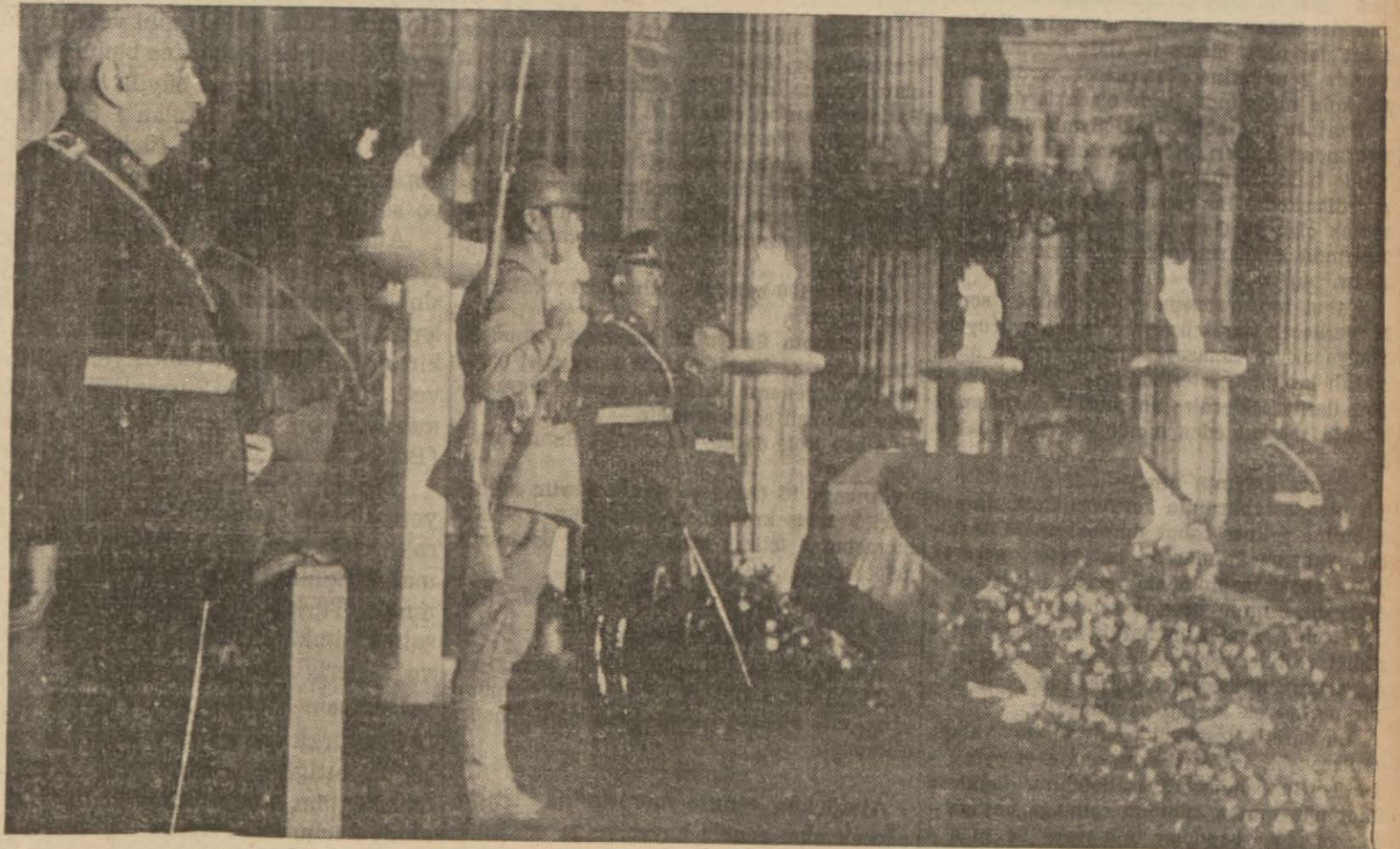
Tabutun önünden huçkırıklarını tuta mıyarak omuzları sarsıla sarsıla âdeta koşarcasına geçenler vardı.

Kahraman denizcilerin geçişi ve salondan ayrılan genç kızlar.

Halk Büyük Ölü'nün önünden geçiyor.

Âziz nâşın bulunduğu sanduka büyük bir bayrakla örtülmüş, ay onu kucak lamış, yıldız da tam başına gelmişti.

Udzyaşları, dinmek bilmiyen gözzyaşları...

Bayılan bir kadın salondan çıkarılıyor.

Muazzam bir kalabalık, fakat şayanı hayret bir intizam...

Gelenler yalnız büyükler değil, Cümhuriyet nesli ve hattâ daha küçükler...

Resimlerimiz burada bitmemiştir. 16 ncı sayfamıza bakınız!

Ankaraya aid cenaze programının resmî metni neşredildi

Ankara 16 (A.A.) — Atatürk'ün cenaze merasiminin Ankaraya aid esas programı şu - ur:

Ankaraya muvasalat

20 santeğrin 1938 pazar günü:

Cenazeyi taşıyan tren saat 10 da Ankara stasyonuna muvasalat edecek ve Reiscümhur, Büyük Millet Meclisi Reisi, Mareşal, İcra vekilleri hey'eti ve sayıtlar tarafından merasimle karşılanacaktır. Bu karşılama me rasimine bir piyade taburu iştirak edecek - dir.

Tabut vagonundan indirilecek ve bu esna - da ihtiram kit'asına refakat eden bando ta - rafından Chopin'in matem marşı çalınaca - ktır. Tabut 12 General tarafından kemali ta - zimle İstasyonun büyük holünden geçirilerek İstasyon merdivenleri önünde bulunduru - larak tabut arabasına vaz'edilecektir. Top arabası İstasyon caddesini takiben Büyük Millet Meclisine doğru ilerleyecektir. İstasyondan Ulus meydanına giden cad - deyin İki tarafına asker dizilecektir. Tabutun top arabasına nakli esnasında il paré top atılacaktır. Tabut frak giymiş sayıtlar tarafından top arabasından indil - rilecek ve Kamutay binasının medhalinde önceden hazırlanan mahalli mahsusa vaz'e - dilerek bir katafalk vücade getirilecektir. Katafalkın İki tarafına altı oku temsilen altı mesale konulacak ve bu mes'alelerin yanla - rında sağ ve solda birer General, birer sü - bay ve erden müteşekkıl altı kişilik bir hey - et büyük üniformalarını lübis ve kılıçları çe - kilmiş bir vaziyette tazim nöbeti bekleyecek - lerdir.

Saat 13 den itibaren İstanbulda yapıldığı vechle Reiscümhur, Büyük Millet Meclisi Reisi, Başvekil, İcra vekilleri hey'eti, sayıtlar, başta Mareşal olmak üzere kara, deniz ve hava kuvvetleri mensupları ile mülki erkân, Cümhuriyet Halk Partisi erkânı, dekan ve profesörleri başta olmak üzere Ankara - daki fakülteler, harb okulu ve diğer yüksek okullar talebeleri, memurlar, mallı ticari ve İdari teşekküller mensupları, matbuat mü - messilleri ve arzu eden halk katafalkın ö - nünden geçerek resmî tazim İfa edecekler - dir.

Cenaze töreni

21 santeğrin 1938 pazartesi günü:

Cenazeyi takib edecek zevat saat 9.45 e kadar Kamutay binasına gelmiş bulunaca - ktır. Enebl, murahhas hey'etleri Ankara - palas holünde toplanacaklar ve bilâhare ken - dilerine tahsis edilen yerleri İşgal edecek - lerdir.

Top arabasının önünde gidecek olan kit - alar, kolbaşısı Halk sineması önünde bulun - mak üzere Çankırı caddesi boyunca yürüyüş kolunda toplanmış bulunacaklardır. Yaban - ci kit'alar parti binası ile Halk sineması a - rasında kendilerine gösterilecek yerde yürü - yüş kolu nazımında hazır olacaklardır.

Saat 10 da tabut, frak giymiş 12 sayıtlar tarafından kaldırılarak, Kamutay binası ö - nünde bulundurulacak olan top arabasına vaz'edilecektir. Bu esnada cenazeye refakat edecek olan 12 General, top arabasının İki tarafında kılıçlarını çekerek mevki alacak - lardır.

Tabut top arabasına vaz'edildikten son - ra, verilecek İşaret üzerine, kıtaat yürüyüşe başlıyacak ve cenazeyi selâmiyarak 1 nu - maralı krokide gösterilen yerlerini almak ü - zere ilerleyeceklerdir. Bu yürüyüş esnasında kıtaata refakat eden bandolar çalmıyaca - ktır.

Cenaze alayının nihayetinde gidecek o - lan piyade taburunun kolbaşısı Halk sinma - sı önüne gelince tabur duracaktır. Müteak - ıben, yabancı kit'alar da harekete geçerek top arabasının önündeki yerlerini İşgal ede - ceceklerdir. Bunun üzerine cenazeyi takib e - decek olan zevat 2 numaralı krokide göste - rildiği vechle, yerlerini alarak ve arkaları - na, alayın nihayetini teşkil edecek olan ta - bur ilerleyerek korteji yapılıacaktır.

Bu suretle teşekkül eden cenaze alayı, verilecek bir İşaret üzerine, hareket eylie - cektir. Bu esnada Riyasetiümhur bandosu Chopin'in matem marşını çalmağa başlıya - cak ve diğer bandolar münavebe İle ve a - laydaki sıralarına göre matem havası çala - caktırlar.

Alayın yürüyüşe başlamasından itibaren cenazenin müzeye muvasalatına kadar her 5 dakikada bir aded top atılacaktır. Alay kıtaatının kolbaşısı Bahriye caddesi hizasına varınca kit'alar 3 numaralı krokide İşaret edilen yerleri alacaklardır. Topçu ta - buru krokide İşaret edilen mahalle yaklaşı - ken yolun sağına yanaşacak ve tam mevki - ne gelince duracaktır. Türk piyade kıtaatı İle enebl kıtaatı yürüyüşe devam edecek krokide gösterilen yerlerini yola tevelli ce - bhe ederek İşgal edecekler ve cenaze geçerken selâmiyacektirler.

Cenazeyi taşıyan top arabası ve bunu ta - kb eden hey'et ilerleyerek Etnografya Mü - zesinin medhaline tekarrüb edecekler ve 3 numaralı krokide, gösterildiği üzere ahzı mevki eyleyeceklerdir.

Tabut Generaler tarafından mahalli mah - susuna nakledilecek ve tören burada hitam bulacaktır.

Cenaze alayı şu suretle teşekkül edecek - tir:

- 1 — Mızraklı bir süvari alayı,
- 2 — Topçu taburu.
- 3 — Alay sancağı ve bandosu İle muhafız alayı.
- 4 — Alay sancağı ve bandosu İle Harbiye alayı.
- 5 — Enebl kit'aları -alfabe sırasla-

- 6 — Bandosu İle bir deniz müfrezesi,
- 7 — İki tarafında kılıç çekmiş vaziyette 12 general bulunan ve cenazeyi taşıyan top arabası,
- 8 — Atatürk'ün harb ve İstiklâl madalya - larını taşıyan general ve onu takiben Riya - setiümhur erkânı.
- 9 — Atatürk'ün allestı efradı,
- 10 — Reiscümhur,
- 11 — Büyük Millet Meclisi Reisi, Başvekil, Mareşal,

- Protokol -

- 12 — Enebl misyon sefleri,
- 13 — Kordiplomatik ve misyon seflerine meibut hey'etler.

- Protokol -

- 14 — İcra Vekilli Hey'eti,
- 15 — Sayıtlar,

- Protokol -

- 16 — Barem üçüncü dereceye kadar aske - ri erkân.
- 17 — Barem üçüncü dereceye kadar mülki erkân,
- 18 — Bir piyade taburu.

Tashi

Atatürk'ün allestı, yalnız Ankara törenine iştirak edecekler. İstanbulda yapılacak tö - rende bulunacağına dair olan fıkra tashi olunur.

Takib edilecek yollar

Ankara, 16 (Hususî) — Pazartesi günü cenaze alayı saat onda Meclisin önünden hareket edecek ve İstasyon caddesini takib ederek, İstasyondan hariciye vekâleti binası - na giden caddede geçecek ve buradan Etno - grafya müzesinin bulunduğu mahalle gide - cektir.

Ankara 16 (Hususî) — Parti Gönyen ku - rulu adına Cevdet Kerim İncedayı merasim - de bulunmak üzere İstanbula hareket etti. İncedayı Vekâletler ve Parti adına çelenk - ler kovacaktır.

Cenaze törenine gelecek Alman heyeti

Ankara 16 (A.A.) — Atatürk'ün cenaze me - rasiminde hazır bulunacak olan Alman hey - etinin tam İlistesidir:

Müsavirler meclisi reisi son ekşelâns Bar - on Fon Neurath, ordu kumandanı piyade generalı List, Amiral Cerls, hava ordusu ku - mandanı General Felmi, orta elçi Fon Kot - ze, sefaret müsteşarı Braun Von Stumm, se - faret kâtlıberinden Fon Kessel, tayyare al - bayı Kettenbell, yarbay Fon Rost, bahriye birinci mülâzimi Betge.

Fransız heyeti

Paris 16 (A.A.) — Havas ajansı tebliğ edi - yor:

Fransız hükümetini Atatürk'ün cenaze merasiminde temsil etmeğe memur edilmiş olan Fransız hey'eti bu akşam saat 22,15 de Parlsten hareket edeceklerdir.

Dahiliye Nazırı ve eski Ankara sefiri B. Albert Sarraut'nun riyasetinde bulunan hey'eti, yüksek harb meclisi azasından ge - neral Georges ve yüksek harbiye meclisi a - zasından Visamiral Laborde'den mürekke - bdir.

Hey'ete 180 bahriye silâhendazı refakat e - deceklerdir.

Fransanın Suriye Ali komiseri Kont de Martel, ve şarkdaki Fransız kuvvetleri ku - mandanı general Caillaud, cenaze meras - iminde temsil edileceklerdir.

Albay Kole de hey'ete dahil bulunmakta - dir.

Ankara 16 (A.A.) — Emille Bertin adın - daki Fransız kruvazörü Atatürk'ün cenaze merasimine iştirak etmek üzere İstanbula gelecektir.

Sovyetler de askeri kit'a gönderiyorlar

Ankara 16 (A.A.) — Atatürk'ün cenaze me - rasimine 100 kişilik bir Sovyet müfrezesinin zabıtlı İle birlikte iştirak edecekleri haber alınmıştır.

★

Atatürk'ün cenaze merasimine iştirak edecek olan enebl heyet ve askeri kit'a - lar bugün itibaren şehrimize gelmeğe başlıyacaklardır.

Sovyet mariciye halk komiser muavini Bay Potemkin'in riyasetinde bulunan Ka - radeniz filosu kumandanı Cumaşefden müteşekkıl Sovyet heyeti bugün bir Sov - yet destroyeri İle limanımıza gelecektir. Mareşal Birdvurdun riyasetindeki İngiliz heyeti, İngiliz kıtaat ve sübayları, Bul - gar, Efgan heyetleri yarın, diğer heyetler de cumartesi günü şehrimize gelecekle - rdir.

Cenaze merasiminde hazır bulunmak üzere evvelki gün ve dün şehrimize yüz - den fazla yabancı gazeteci ve film mü - tehassısı gelmişlerdir.

Şirketi Hayriye hususî vapurlar tahsis etti.

Şirketihayriye, Atatürk'ün muazzez ta - butu huzurunda son ihtiram vazifesini İfa edecek olan Boğaziçi halkı için dün - den itibaren bir çok hususî vapurlar tah - sis etmiştir.

Şirket cumartesi günü yapılacak bü - yük cenaze merasiminde bulunacak Ana - dolu yakasındaki mekteb talebeleri İle

Meclis Başvekile ittifakla itimad reyini verdi

Ankara 16 (A.A.) — B. M. Mecli - si bugün Reis Abdülhalik Rendamın başkanlığında toplanmış ve celsenin aç - ılması müteakib Başvekil Celâl Bay - ar kürsiye gelerek şu beyanatta bu - lunmuştur:

Sayın arkadaşlar:

İkinci Cümhurreisimiz İsmet İn - önün itimadlarına mazhar olarak, Başvekâlete tayin edildim. Kendileri - ne takdim eylediğim hey'eti vekile a - zalarının isimlerini havi listeyi İltfen tasvir buyurdular.

Teşkilâtı esasıye kanununun hü - kümlerine göre, sizin de itimadınıza mazhar olmak şerefini kazanırsam, vaz - ifeme devam edeceğim. (Şiddetli alkışlar.)

Türk milletinin büyük evladı: İnönü

Resmî bir lisanla bu maruzatımı bil - dirirken, inkılâbın ve Atatürk rejimi - nin en mümtaz bir siması ve Türk mil - letinin büyük evladı olan, ikinci Rei - simiz İnönünün, Cümhurreislik devri - nin, milletimiz için müteyemmen ve mes'ud olmasını temenni ederim, buna şahsan emin olduğumu ifade eylerim. (Bravo sesleri, sürekli ve şiddetli alkışlar.)

En önemli devir.

Arkadaşlar; Milletlerin tarihi, acı, tatlı, bir çok hatıralarla doludur. Bugün biz inkılâb tarihimizin, en acı ve fakat en önemli bir devrini yaşıyoruz. Aziz varlığını her kuvvetin fevkinde telâkki ettiği - miz ve öyle olduğuna da inandığımız Şefimizi kaybettik. Şefin hayatında Türk milleti nasıl yekvücut olarak, tek bir kalb gibi onun sevgisinde bir - leşmişse, matemini de aynı surette, tek bir kalb halinde tutuyor, ve ızdırabile - ağlıyor.

Alemşümül bir acı

Denilebilir ki şimdiye kadar hiç bir kimse hakkında bu kadar vatanşümül, bu kadar âlemşümül, bir acı duyulma - mıştır. Kendi ruhumuzda bu acıyı his - sediyor ve kalbimizin kanadığını du - yuyoruz. Türk milleti gibi vefakâr, bü - yük bir millet, kendisine binbir mahrumiyet içerisinde, en büyük muvafa - kiyetleri temin etmiş olan büyük bir evladı hakkında başka türlü hareket etmesine esasen imkân yoktur. (Bra - vo sesleri - sürekli alkışlar.)

Atatürk, bize yaralı bir vatan kur - tardı. Atatürk, bu yaralı vatani, içeri - sini asırlardanberi sinmiş olan hurafe - lerden, efsanelerden, bir takım vahî fi - kirlerden tamamen temizliyerek, kuv - vetli bir rejim de kurarak, mes'ud ve müreffeh bir halde, bize başışladı. (Bravo sesleri ve sürekli alkışlar.)

Türkün ebedî bir tehlikeye, düşü - yor sanıldığı zamanda, imdadına koş - arak, felâkettten bizi kurtardı. Zevâl bul - maz İstiklâlimizi ve ebed müddet vatan - ımızı, Türk rayeti İstiklâli altında ya - şatmak imkânını buldu ve verdi. (Bra - vo sesleri, şiddetli alkışlar.)

«Herkesin hakkını yerinde verirdi.»

Atatürkü sadece bize vatani hizmet - ler İfa ettiği için sevmiyoruz. Aynı za - manda, tam manasile kâmil bir insan olduğu için de seviliyor. Şiddetli alkışlar, bravo sesleri.)

Atatürk, vefakardı, mütevazı idi.

Boğaziçi halkının Kabataşa getirilmesi ve merasimden sonra da avdetleini te - min için de bir çok vapurlar tahrik ede - cektir.

Şehrimizdeki çiçek stokları tükendi

Atatürk'ün cenaze merasimi dolayisile şehrimizin her tarafında binlerce çelenk hazırlanmaktadır. Elde mevcut çiçek sto - ku çelenklere kâfi gelmediğinden Yun - anistan, Romanya ve Yugoslavyadan taze çiçek getirilmektedir. Şehrimizdeki bü - tün enebl şirketler ve hususî müessesel - er de çelenkler yapırmaktadırlar.

Haydarpaşadan Ankaraya yarın saatte bir tren hareket edecek

Büyük Şefin cenaze merasiminde bu - lunmak üzere Türkiye'nin her tarafın - dan Ankaraya heyetler gönderilecektir. Devlet Demiryolları idaresi, günde 15- 20 tren tahrik için tertibat almıştır. Her yarım saatte bir Haydarpaşadan Anka - raya bir tren tahrik edilecektir.

herkesin hakkını yerinde verirdi. (Çok güzel sesleri).

Millî ödev

Arkadaşlar, Atatürk'ün hayatı ve mazisi hakkın - da söz söylemeği kısa bir celseye sığ - dırmak en müşkül olan bir iştir. Yal - nız müsaadenizle çok sevdiği ve çok gü - vendiği büyük milletinin iradesini tem - sil eden bu kürsüde onun maneviy - yetine hitab ederek diyorum ki:

Atatürk: Seni sevmek, tebcil etmek, her Türk vatanperverinin millî ödevi, ve namus borcudur. (Şiddetli alkışlar ve bđavo sesleri.)

«Ebedî İftiharmız»

Aziz arkadaşlarım: Kendisini methetmek ve ihtiras gös - termek, içtimai hayatta bir nakile ola - rak kabul edilmeyen ve hiç şübhesizdir ki, bu böyledir. Fakat, ben size, İftih - arımızı ve İhtirasımızı şu dakikada İfa - de etmekten çekinmiyoruz:

Benimle beraber hey'eti vekileyi teş - kil eden arkadaşlarım İhtilâlin ve in - kılâbın tâ, ilk günündenberi büyük ve ebedî Şefimizin hayata gözünü yum - duğu dakikaya kadar, İzinde ve peşin - de, yolunda şuurla yürüdük. Bu, bi - zim ebedî İftiharmızdır. (Şiddetli alkışlar ve bravo sesleri.)

Hiç şübhesiz Büyük Türk milletinin seciyesine ve karakterine uygun ola - rak vücade getirdiği ve bize hediye et - tiği rejimi, korumak hakkındaki İhti - rasımız, ölçsüzdür.

Program

Arkadaşlar teşkilâtı esasıye hüküm - lerine göre, sizin itimadınızı kazanmak için, hükümetin programını size arz et - mek İktiza eder.

Harici siyaset

Aziz arkadaşlarım, Size programımızın harfiyen ve oldu - ğu gibi tatbik olunacağını, söylerken, har - ricî siyasetimize de bir nebze temas et - nek İhtiyacını duyuyoruz.

Haricî siyasetimizde değişecek hiç bir şey yoktur. Anlaşmalarımıza, dostlukla - rımıza, İttifaklarımıza, bütün sadakati - mizle bağlıyız. Bunları büyük bir azimle yürüteceğiz. Bu sada, size olduğu kadar, bütün dostlarımız ve mütefiklerimizde de bir itimad ve muhabbet sadasıdır. (Bravo sesleri ve sürekli alkışlar.)

«Rejimin ezad kabul etmez kollarıyız»

Sayın Millet vekilleri, Beni ve benimle vazife almak İltfında bulunan arkadaşlarımı çok yakından ta - nırsınız. Yaptığımız işleri bilirsiniz, fi - kirlerimize vâkıfınsınız. Her şeyden evvel temin etmek İstirim ki, rejimin azat ka - bul etmez kullarıyız. (Bravo sesleri ve sürekli alkışlar) kullarıyız dedim, ve kelimeye miskin bir itaat ifade için de ğil işlerimize şuurla bağlılık ve onları sada - katle yürütmek azimimizi tebarüz ettir - mek için kullandım. (Alkışlar.)

Eğer inkılâbın bidayetindenberi, devam eden fikirleri şuurla yürütmek imkânını ve sizin arzu ve emellerinizi İcra etmek kudretini bizde görüyorsanız (hay hay sesleri). Milletin iradesini temsil eden siz kıymetli arkadaşlarımdan ricam şudur: İttimadınızı bizden esirgemeyiniz. (Alkış - lar, esirgemeyiz sesleri).

Aziz sayıtlar,

Son söz, elemimiz, hieranımız, çok bü - yüktür. Fakat inanımız, güvenimiz de o nisbette büyüktür. (Bravo sesleri, alkış - lar).

Atatürkü unutmıyacağız. (Hayır, asla sesleri). Her zaman tebcil edeceğiz (sü - rekli alkışlar) millet uğrunda azimle yü - rüyeceğiz. (Bravo sesleri ve sürekli alkışlar.)

Hatiblerin sözleri

Ankara 16 (Hususî) — Başvekil Celâl Bayarın heyecanlı ve belig nutkundan sonra Halil Menteş, Fazıl Ahmed Ay - kaz, Kitabı Hüsnü ve Naim Hazım O - rat İsmet İnönü ve Celâl Bayar hak - kında İstıyışkâr beyanatta bulunmuşlar - dır.

Hazım Onat ezcdümle demiştir ki:

Türkün pek temiz oğlu ve Atatürk'ün sağ kolu, olan İnönü başta olduğu haide bu yekpare yalçın kaya ve plâtin par - çası gibi bütün dünya müvacesesinde bir - liğini ve varlığını gösterecektir. Atatür - kün İsmet İnönüne sarsılmaz güveni vardı. İnönünün de Celâl Bayara sağlam güvenini görüyoruz. Atatürk te Celâl Bay - arını sevdi:

«Celâl Bayarı ben niçin severim»

Celâl Bayarı ben niçin severim, bir gün gel Celâl dedim eline yırtık paralarla bir çuval verdim. O çuvalı aldı. Vekâletİ bıraktı. Fevzi bütün dünyaya yayılacak kadar bir maliye şahikası vücade getir - di. Ben Celâlî işte bundan dolayı seve - rim» buyurmuşlardı. Arkadaşlar İsmet İnönünün güvendiği ve kurduğu heyete biz nasıl güvenmeyiz. (Bravo sesleri; alkışlar).

Halil Menteş demiştir ki:

Celâl Bayara açık ve tam itimadımı ve - riyorum. Ne için? O mevkii İktidara geliş - gelmez beynelmilel şeraitin mahmul ol - duğu endişeler karşısında bütçe imkân - ları İle mukayyed olmayarak hazinenin beynelmilel ve dahili pazarlarda kredisi - ni azamî ütilize ederek vaziyetin icab et - tirdiği geniş ve fevkalâde tedbirleri al - mekte tereddüd etmemiş ve bu yolda bü - yük cesaret göstermiştir.

Arkadaşlarım, böyle çalışın ve hazır - lanın bir memlekete sağdırmak kolay iş değildir. Bilhassa memleket büyük Türk erdusunun, büyük Türk milletinin yurdu olursa... Binaenaleyh vatandaşlar İstik - balden emin olarak, kemali huzur ve em - niyetle faaliyetlerine devam edebilirler.

Celâl Bayar feragatın timsali

«Celâl Bayar insan olarak da feragatın timsali müşahhası bir vatanperverdir. Müebbed Atanın ölüm haberi beni Mi - lâsta buldu. O gün kaymakamın odasını da toplanmıştık. Yeni Reiscümhurun kim olabileceği suali her dilde doluyordu. Celâl Bayar mı, İsmet İnönü mü? Benden reyimi sordular. Şu cevabı ver - dim: Benim bildiğim Celâl Bayar öyle yüksek bir feragat sahibi insandır ki, ken - di lehinde bir cereyan olsa dahi arkadaş - larına İnönünü tavsiye edecektir, dedim. Buraya geldiğimde anladım ki, Celâl Bayar bu İmtihandan olgun bir devlet ada - mı ve mahzı feragat bir insan olarak çı - kmıştır.

Büyük Atanın kudreti

Arkadaşlarım, bütün dünya harbleri; dahili karışıklıklar ve rahatsızlıklar için - de galkanırken bu memlekette yürü ağya - rın gıptasını celbeden güzel bir nizam, tam bir inzibathı memlekette olduğu gi - bi, korku mu, mengene ve cendere me - todumu? Hayır. Yalnız ve yalnız müeb - bed Atanın dağdaki çadırlarına, en izbe köy kütübelerine kadar sinmiş olan sevgisi, bütün milletin gönlünde yarattığı kayıtsız ve şartsız emniyet ve İtimaddır.

İşte Onun tabutu önünde bütün bir dünyanın huşu ve tazim ve takdir İle eğilişinin manası, O millî tarihte kurta - rıcı, kurucu ve başarıcı bütün dünya tarihinde medeniyet ve sulh adamı olarak müebbed bir nam bırakmıştır.

Büyük Millet Meclisinin İsmet İnönü - nü Onun halefi olarak seçmekte ve O - nun bayrağını Onun eline vermekte gös - terdiği İsbet Büyük Meclisin, iradei mil - liyenin hakiki mümessili olduğunu bir ke - re daha tebarüz ettirmişti.

Hatiblerin bu beyanatını müteakib tay - ini esmai İle reye müracat edilmiş ve tasnifi âra neticesinde reis 342 reyile ve mevcudun İttifakile Celâl Bayar hükü - metine İtimad beyan edildiğini bildir - miştir.

Bunun üzerine kürsiye gelen Başvekil Celâl Bayar, «teveccühünüze ve muhab - betinize İlayık olmağa çalışacağız diye te - şekkürde bulunmuştur.

Meclis gelecek içtimadını 28 ikinciteğrin pazartesi günü aktedecektir.

Başvekil geliyor

Ankara 16 (Hususî) — Başvekil Celâl Bayar cenaze töreninde bulunmak üzere yarın akşam İstanbula hareket edecektir.

Dün 200.000 İstanbullu bir göz yaşısı seli halinde Büyük Atasını ziyaret etti

(Baştarafı 1 inci sayfada)

ğunu aslinin binde biri kadar olsun anlatamazlardı.

Ben, tabutlaşmış koskoca bir tarihin karşısında dün asırların en büyük hâfiesini seyrettim. Hiç bir kaba sığımayacak, değil kalemin, fotoğraf objektifinin dahi tesbitte izhari acedeceği bu heybetli, bu muhteşem, bu yürekli paralayıcı manzarayı bir kaç sütunun hacmine nasıl dökceğimi düşünüyorum.

Dün tam 200,000 İstanbullu bir göz yaşısı ve hıçkırık seli halinde Büyük Atasını ziyaret etti.

Dün Dolmabahçe sarayının her tarafı Kudüsün ağlama taşı gibi göz yaşile sulandı. Dün bir milletin ızdırabı gözlerde eridi, hıçkırıklar da dile geldi.

Yaralı kalbi, kırık ümidi, şiş gözlerle genç, ihtiyar, kadın, erkek bütün İstanbul kolları arasında hayata gözlerini kapıyan fanî Mustafa Kemal tabutunu tavaf etti.

Saat Sekizde

Evvelki akşam sabahlara kadar çalışarak Büyük Şefin tabutu ve bu tabutun milletin ziyaretine vaziedileceği yer hazırlanmıştı. Dün sabah sekizde Büyük Şefin aziz nâşları kurşun tabuta konularak lehimlendikten sonra cevaz sandu-kaya yerleştirildi, ihtiramla İstanbul ilk teşrif ettikleri zaman halk mümessillerile görüştükleri salona indirildi. Kapıdan girince tam cebheye gelen kısma zemini koyu kırmızı kadifeden 30 santim yüksekliğinde geniş bir saha hazırlanmış, bunun üzerine 60 santim irtifanda kaide oturtulmuştu. İşte aziz Ölü'nün gene 60 santim irtifanda bulunan sandukaları bu kaidenin üzerine konulmuş bulunuyor du. Üstüne kırmızı kadife örtü ve kadifenin üzerine de 6,30 metre genişliğinde ipek bir bayrak sarılmıştı. Bayrağın ayı Büyük Şefi kucaklamış, yıldıza da tam sandukanın başına isabet etmişti.

Ayak uçlarında yarım daire şeklinde Onun ideolojisini temsil eden altı oku sembolize eder bir tarzda havagazından altı meşale yanıyor. Sandukanın etrafı güllerle çevrilmiş, geri plân genelde çiçeklere ve yeşilliklere garkolunmuştu. Ayak uçlarına tesadüf eden üç pencrenin ikisine kırmızı, ortadakine de tül bir perde asılmıştı. Daha evvel aynı perdeler siyah renkte idiler. Dün gece derhal değiştirilerek, yerlerine bunlar konulmuştu. Salonun orta kısmından içeri girilince muntazam bir şekilde kırmızı kuşaklarla ayrılmış yol, Büyük Ölü'nün sandukasının önünü takib ederek, yan taraftaki kapıda nihayet buluyordu.

Güneş yalnız büyük kapıdan bir parça başını içeri uzatabiliyordu. Loş salonda yalnız meşalelerden yükselen ışık vardı. Bir mabed sükûneti içinde bulunan salonda, dolanların ayaklarından çıkan sesler dahi işitilmeyordu.

Herkesin gözü yaşlı, rengi sapsarı idi. Sanki Büyük Şefin ölümü tabuta konulmasında kat'ilemiş gibi, onun dört metre murabbai bile yer kaplamayan sandukası karşısında insan, insanlığın fevkine çıkmış bu en yüksek insanın acısını daha şiddetle hissediyordu.

Sabahleyin sekizden itibaren zabıta yollarda tedbir almış, saray meydanı atlı, motosikletli, bisikletli polislerle çevrilmişti. Bütün vesaiti nakliye Dolmabahçe doğru seferber olmuştu. Bütün bu yerinden oynayıp, 200.000 insanın bir noktaya doğru tevaccüh etmesine rağmen en ufak bir gürültü, intizamsızlık hissedilmeyordu. Herkes sakin, ızdırabile başbaşa, ölümün insafsızlığına karşı mütevakkil, boynu bükük ilerliyordu.

Sarayın kapısında, O İstanbulu ilk geldiği zaman bu merdivenin başında şöyle demişti: — «Artık bu saray, Zillullahların değil, hür olan, müstakil olan milletin sarayıdır. Ve ben burada milletin misafiri olmakla bahtiyarım!»

Burada iki gün daha misafirsün Büyük Ata En acı şey dünya üzerinde misafirci olmaktır. Sen eti ve kemiği ile ölen bedbaht fanilerden değilsin! Sen öldükten sonra dirildin. Şimdi daha diri, daha canlı kalblerimizdesin! Dünyada Halikin, sa-

Dün Onun aziz ölüsünü ziyaretten çıkar İstanbullular

tekrar iniyor. Yarabbi! Bu ne harikulade bir manzardır.

Atasına bütün iç yanıklığıyla, en katıksız bağlılıkla ağlayan gençlik!..

Genç kızlar çeşmeleşmiş gözlerinden boşanan yaşları, küçük mendillerinin yalaklarına sığdırmak istiyorlar, mün-kün mü?... Yerler göz yaşile sulanıyor. Halk ve gençlik dün Atatürkü göz yaşile gasletti.

Saat 11 de

Saat 11: İhtiram nöbetini iki deniz, iki süvari sübayı teslim alıyor. Albay Ertuğrul ve Albay Mehmed Ali. Üstteğmen Ahmed Kızıltan, üstteğmen Ahmed Hakkı Erginer.

Şimdi Atasına Veteriner tatbikat ve piyade atış okulu tüzimlerini sunuyor.

Onları başlarında komutanları Kor-general Ali Fuad olmak üzere Harb Alademisi takib ediyor. Yedek sübay okulu talebesi şapkalarını sol kollarına almış, ağır bir yürüyüşle hazin bir yürüyüşle geçiyor.

Saat 12 de

Saat 12: Halk başladı. Yüreği yanık İstanbullu hemşehrim!.. Senin Atana dün gösterdiğin o yüksek bağlılığı, yanış nasıl anlatayım?

Hâlâ şaşırıyorum, şaşırıyorum ki, o mermer sütunlar senin feryadlarına, dövünmelerine nasıl tahammül etti, ortasından kırılıp devrilmedi, hıçkırık, feryad ve haykırmandan o sağır kubbe nasıl olup da üzerimize çökmedi? Ve bu ulvi, bu muhteşem, bu acular acısı içten gösteriyen tavandan sarkan avize nasıl dayanırdı da, parçalanmadı.

Şehremininden Dolmabahçeye kadar yürüyerek gelmiş ak saçlı, bel bükük ihtiyar nine göz yaşları yerleri yıkarak, hıçkırıkları gırtlığına düğümlenerek söyle bağırıyordu:

— Ben neye yaşıyorum da, sen öldün? Bir genç kadın, kucakında çocuğu, bir tanesi eteğini tutmuş, haykırıyordu: — Atam, Atam! Bizi bırakıp nereye gidiyorsun?

Orta yaşlı, çok temiz giyinmiş bir vatandaş sandukanın önünde sendeliyor. Boğuk bir sesle iniyor:

— Sen de mi ölecektin Ata?... Ecel sana da mı kıyacaktır?..

Genç bir kız ellerile saçlarını yoluyor: — İnanamıyorum inanamıyorum, sabinden öldün mü?..

Hepimiz ağlıyoruz. Tunç bir heykel gibi duran asker de, nöbet bekleyen polis te, hepimiz, hepimiz hıçkırıyoruz.

Bastonuna dayanarak yürüyen ihtiyar kadınlar, kucaklarındaki minimini yavru larile anneler, tahta bacağı sürükleyerek geçen malûl vatandaşlar, arkadaşı nın kolunda en Büyük İnsana son vazifeyi yapmağa gelmiş körler.. Bir vatandaş çocuğunun elinden tutmuş. Sandukanın önünde tevakkuf ediyor: — Bak yavrum, diyor, bizi yaratan adam orada yatıyor.

Teessüründen dizleri kesilerek aziz Ö-

lünün başucunda diz çökenler, Onu tavaf ettikten sonra düşüp bayılanlar pek çoktu. Feryadlar, hıçkırıklar, iç çekişler bir an geldi, o kadar arttı ki, bu teessür karşısında dayanmak, sarsılmamak için insan gücünün dışında bir irade kuvvetine sahip olmak lâzımdı!

Saat 15: Atanın eski arkadaşı, sabık Efgan kralı Amanullah Han salona giriyor. Yüzünde duyduğu teessürün berriz çizgileri var. Bir dakika ihtiram vaziyetinde durdu. Dudakları kıpırdıyordu. İşte Mustafa Kemal Nesli geçiyor.

Orta ve ilk okul çocukları: — Minimini gözleri yaş içinde. Küçük omuzları sarsılıyor. Başlarını ona çeviriyorlar. Dudakları titriyor.

Hayır, hayır.. hiç bir millet şefine bütün tarih boyunca bu kadar yanmamıştır. En küçük çocuğunda bile bu derece şuur uyandıran bir acı zaten tarih boyunca hangi milletin başına gelmiştir ki!..

Hayır... Hayır... Anlatmak imkânsız bu dekoru... Bunu gördüğün vazifeni yaparken sen göreceğin İstanbul hemşehrimsi... Ve orada hissettiklerini sen nasıl içine sığdıramıyacaksan, ben de cevaz tabuta nasıl sığdırdığına hâlâ şaşıtığım koca tarihin, önünden bütün bir milletin akışını da böylece tasvir edemeyeceğim. Kulaklarımda, gözlerim burgulayıp, pınarlaştırılan feryadlar var:

— Atam bizi bırakıp nereye gidiyor sun!

Bu bir milletin haykırığıdır. Nusret Safa Coşkun

Gece

Millî Kahraman Atatürkün başında İhtiram nöbeti bekleyen sübaylar, büyük üniformaları içinde, tunçtan bir heykel salâbeti ile dimdik duruyorlar. Onların, büyük ve mukaddes Ölü'nün yambaşında yükselen sületlerini, yanın 6 meşalenin kızıl alevleri yalıyor... Kapıdan, Ummanlardan kopup gelen bir sel dalgası halinde salona giren halkın uğultusu, birdenbire derin, fakat mehib bir sessizlik ile kesiliyor. Yalnız, bu ulvi, asil ve o nisbette de tüyler ürpertici hüzünden doğan sükûtu; fasilasız denecek kadar sürekli göz yaşları, vakit vakit bir feryad halinde yükselen hıçkırıklar parçalıyor.. Ebedî Atatürke, ihtiram vazifelerini yapan İstanbullular birden değil yürümeği hattâ nefes almağı bile unutmuşlar gibi; Büyük Ölü'nün karşısından ayrılmak istemiyorlar.

Orada kalmak, Onunla beraber, Onunla başbaşa kalmak, Ondan ayrılmamak, bu mahşeri kütlenin tek ve müşterek arzusu...

Albay Feyzi Yenal, bu haleti ruhiyeyi ifade edebilmiş olmak için, şöyle diyor: — İhtiram nöbetine girmeden önce duyduğunuz heyecanı anlatmak imkânsızdır. Nöbet bekledik ve ağladık! Sıra, başka arkadaşlarımıza gelmişti. Yerinizden ayrılmadık ve gene ağladık.

Albay Selim Aydın da şöyle diyor: — Her saniye artan bir heyecan ve coşkunlukla, Atatürkü bekleyen bahtli-

yarlar arasına karıştığım zaman, et ve kemikten tecerrüd etmiş gibi idim!..

Duyularımın, 17 milyon Türkün hissettiklerinden başka olduğunu iddia etmiyeciğim. Çünkü, bu şerefli vazifeyi ifa ederken, kendilerile göz göze geldiğim vatandaşlarımın yüzlerinde okuduğum ızdırab Sadesi de benimkinden farklı değil. Atatürke karşı, milletin yürekten gelen bağlılığı, sanki, tecessüs etmiş bir ızdırab halini almıştı. Sükûtan belâğ lisanı ile duyulan, hissedilen, anlaşılın bu ölüm havası içinde sanıyorum ki ebe-yen ihtiram nöbeti bekliyeceğim!..

Asteğmen İrfan Bakır: — İhtiram dakikası gelip te içeri girdiğim anda duyduğum heyecanı kaybet-tirecek bir kuvvetin var olamayacağına kaniim!

Yerimi aldıktan sonra hissettim ki dakikalar büyük bir hızla geçiyorlar.. Ben ise burada değil saatlerce, yıllarca kal-mağa hazırım, titriyorum! Atamın her zaman söylediği gibi, büyük şeyleri, id-rak ederek yapabilmek için soğukkanlı olmak lâzım geldiğini düşünmüyorum, bunu, ancak, ihtiram nöbeti bittikten sonra hissedebiliyorum. Vazifemi yaptığım es-nada gözlerim bir noktaya, ebedî Atama bakıyor!

Her Türkün erişmek istediği bu mukaddes ödevde bulunduğum için bahtiyarım. Fakat, Atam! Seni kaybetmeseydim de bu mukaddes ödevde erişemey-dim!..

Asteğmen Ziya Erdoğan: — Nihayet, heyecanla beklediğim ihtiram nöbeti sıram gelmişti, sert adımlarla Atamın yanına yaklaştığım zaman, vücudüm sanki bir çelik olmuştu!

Saniyeler geçiyor... Kalbim, göğsüme sığımayacak imiş gibi çarpıyor! Atama tamamen yaklaştığım zaman, onun bana güldüğünü hissediyordum. Atam! Sana, bu son vazifemi yapmakla kalmıyacağım. Bize emanet ettiğin mukaddes vatanım için, kanımı seve seve akıtmağa hazır bulunacağım! Sen, müsterih uy!

Gecenin ilerlemesine rağmen, halkın Dolmabahçeye doğru olan akını nihayet bulmuyordu. Şehrin bütün semtlerinden kopup gelen kalabalık küteller, Dolmabahçe sarayının önünde birleşiyor, gıgide kesafet peyda ediyordular.

Bu vaziyet, saat yirmi dörde kadar devam etti. Sarayın kapılarının ziyaretçilere kapanması icab eden zaman geldiği halde, içeri girmek, Atatürke ihtiram vazifelerini yerine getirmek isteyen halkı durdurmak mümkün olmuyordu.

Dolmabahçe sarayı gecenin karanlığı ve derin sükûtu içinde kaldıktan sonra bile, yollar hıncağın idi. Bütün bu kalabalığın tek bir lisanı vardı: Göz yaş, ve hıçkırık...

Yolun kenarına büzülmüş olan ihtiyar bir kadın şöyle diyordu:

— Onu, tekrar tekrar gördüğüm halde, gene doyamadım! Yarın sabah, içeri ilk giren gene ben olacağım!

Sabah Alaşım

Valinin tebliği

İstanbul vali ve belediye reisliğinden: Atatürke karşı tüzim ziyareti yapmak için bazı yerlerden müsaade kartı istenilmektedir. 17 ve 18 ikinciteşrin perşembe ve cuma günleri sabah saat 10 dan gece yarısına kadar ziyaret tamamen serbest olup hiç bir karta ihtiyaç yoktur. Yurddış ve yabancı bütün halka bildiririm.

9 u beş geçe duran saat

Atatürkün hastalıkları esnasında yattıkları odada bulunan saat müzeye konulmak üzere kaldırılacaktır. Saat artık işleme-mektedir. Akrebi dokuzu, yelkovanı beşi göstermektedir. Bu, ebedî Şefi kaybettiğimiz saattir.

Hergün

Atatürkü
Seviyorsak...

Yazan: Muhittin Birgen

Kaç gündür herkesin çehresi somurtkan, kaç gündür herkes ağladı. Kim bilir daha kaç gün içimizdeki matemin acısı ve hüznü geçmiyecek. Demek, Atatürkü bu kadar seviyorduk? Evet, bu kadar seviyorduk ve hâlâ seviyoruz.

Evvelki günkü gazetelerde Üniversite gençliğinin yaptığı büyük teessür nümayişlerine aid resimlere bakarken derin derin düşündüm. Yalnız neler düşündüm, size onları anlatayım.

★

İçinde pek çok şeyler yapılması lâzım gelen bir memleket var. Atatürk bu memleket uğurunda, hayatının son yirmi senesi içinde pek çok çalıştı; pek çok şey yaptı. Fakat, o her zaman biliyordu ki yapılacak şeyler, onun ömrünü de, kendinden sonra gelecek olanların ömürlerini de dolduracak derecede çok ve mühimdir. Bunun için, Atatürk günün birinde gençliğe döndü ve mealen dedi ki: «Ey gençler, bu memleket sizindir; bu inkılâb sizin için yapılmıştır. Onları size emanet ediyorum; memleketinizi yükseltiniz ve inkılâbı işleyiniz!»

Bu söz ne kadar samimi ise o kadar da derindir. Çünkü, her memleket, biz yaştaki insanlar için değil, bizden sonraki insanlar için hazırlanan bir hayat sahnesi, bir ev, bir yurd, bir fabrika, bir tarla ve ilahidir. Biz yaştaki insanlar, bundan sonra nasıl olsa yaşarlar; fakat, gençler, onların ömürleri uzundur ve henüz çocukları da gelecekler ve çocuklarının hayat aileleriyle de meşgul olacaklar. Şu halde, bu memleket için biz bir çalışacak, içinde yaşadığımız cemiyeti menen ve maddeten yükseltmek için biz bir kuvvet sarfedeceksek gençler, bizden birkaç defa fazla çalışmaya ve kuvvet sarfetmeğe mecburdurlar; hem menfaatleri bunu iktiza ettirir, hem de göğüslerindeki gençlik kuvveti onlara fazla çalışmayı farz yapan bir sebeptir.

Şu halde, bugün gençlere şunu söylemek bizim için vazifedir: «Eğer Atatürkü seviyorsanız ve onun ölümü ile yüreklerinizden hakikaten kan geliyor, Atatürkün vasiyetini unutmuyunuz ve bu memleket için, onun istediği tarzda çalışınız!»

Gençlik çalışmıyor mu? Elbet çalışıyor. Fakat, dikkat ediniz, «onun istediği tarzda» dedim, kaniim ki, gençlik onun istediği tarzda çalışmayı henüz tamamen beceremiyor. Çünkü, gençlikte ateş çok, kuvvet çok, ameli olduğu derecede fikri ve nazari tecrübe azdır. Maalesef hayatın kaidesi, kanunu böyle kurulmuş. Bunun için dünya, dünya oldukça, biz yaştaki insanlar, gençlere daima irşad edici sözler söylemeğe mecbur kalacaklardır.

★

Bir misal vereyim: Atatürk bu memlekette millî hakimiyetin en kuvvetli taraftarı ve naşiri oldu. 10 temmuz inkılâbını yapan İttihad ve Terakki millî hakimiyet davasının Türkiye'de ilk naşirliği vazifesini ifa etmiş olduğu halde bu davayı hiçbir zaman Atatürk derecesinde hararetle müdafaa etmiş değildir. Faraza, bugünkü Ulus gazetesinin ilk adı «Hâkimiyeti Millîye» idi. Bu gazeteyi ilk defa olarak Ankara'da günlük tek yapraklı bir mücadele gazetesi olarak ben çıkarmaya başladım. Atatürk bu gazeteyi bana verirken, yegâne tavsiye ve yegâne talimat olarak şu sözleri söyledi:

«Var kuvvetimizle hâkimiyetin millete aid olduğu fikrini neşredebeyiz!»

Gazetede bu propagandayı yaptırmak isteyen Atatürkün, bizzat bu uğurda nasıl çalıştığına, on dört ay yakından şahid oldum. Her şeyi Millet Meclisinin içinde yapar, onun rey ve kararını her şeyin üstünde tutar, en mütevazi bir mebusun bile sözüne hürmet ederdi. Bazan kendi fikirleriyle Mecliste tebellür eden fikirler arasında ihtilâf olursa, susturma yolundan gitmez, münakaşaya girer, söyler, dinler ve neticede kendisine mahsus ikna kudretle herkesi etrafına toplayıp yola öyle çıkarırdı.

Doğrusunu söylemek lâzım gelirse bu usulü bu memleket, Atatürkün istediği derecede muvaffakiyetle kullanmaya ne o zaman tamam hazırlanmıştı, ne de bu-

Resmî Makale:

Nasihat karşısında insan

Size verilen nasihat, yapılan tavsiye eğer sizi memnun ediyorsa biliniz ki, yüzde doksan faydasızdır, münhasıran tabii meylinizi okşadığı için hoşunuza gitmektedir, size doğru, yerinde ve muhik olarak görünmektedir.

Fayda verecek nasihat, fayda verecek tavsiye daima görülen bir kusur üzerine yapılır, yaptığımız bir hatanın bir başkası tarafından görülmesi ise bize en acı gelen bir keyfiyettir, olgun insan acı nasihatini hazmetmesini bilendir.

SÖZ ARASINDA

Dünyanın
En mükemmel
Sismografı

Dünyanın en iyi sismografı, yani yer sarsıntılarını kaydedici İngiliz Conson Şo'dur.

Evinde dünyanın en hassas, en kuvvetli âletleri bulunan âlim, gece gündüz demez çalışır. Ve muhakkak surette dünyada vukua gelen her sarsıntı onun âletleriyle tesbit edilir. Yukarıda resimde Conson Şo, çalışırken görülmektedir.

gün bu sahada kusursuzdur. Buna rağmen, Atatürk senelerce bu uğurda çalıştı.

Herhangi bir memleketde Atatürkün istediği derecede tam bir millî hakimiyet tesis edilebilmesi için o memleketin ihtirassız, nefsanîyetsiz, millî ve müşterek bir duygu ile mütehd, çok münevver ve millî hâdiseleri tam objektif bir adese ile görmeğe kadir kütülelere sahip bulunması lâzımdır. Bizim nesil bu memlekette bu evsafi haiz kütüleler veremez.

★

Acaba, gençler, gelecek zamanlar için, daha doğrusu kendi zamanları için Atatürkün idealini tahakkuk ettirmek üzere kâfi derecede çalışıyorlar mı? Uzun zaman hoca olarak bu memleketin gençliği ile temas etmiş bir adam sıfatıyla söyleyebilirim ki «hayır!» Hem gençlik gibi bizim gençlik te, asrın kuru materyalist ruhuna rağmen, idealisttir. Fakat, bu bakımdan sarfettiği gayret, kendisini tam manada bir Avrupa medeniyetle tehziz etme bakımından yaptığı çehd ve bilhassa temiz, millî, tamamen Türk ve fakat şövenizmden azade, tamamen ilmi ve fikri mesaisi itibarile gösterdiği çalışma kudreti eksiktir.

Eğer Atatürkü seviyorsak, nefsimizi tekemmül ettirmek, içimizi temiz, ihtirassız, nefsanîyetsiz bir Türk ruhile doldurup kafamızı da objektif ilim fikirle-

Hergün bir fıkrâ

Çocuğumuz olunca

Hasis bir İskoçyalı yeni evlenmişti. Karısıyla ilk defa sokağa çıkıyorlardı. Bir şekerci dükkânının önünden geçerken kadın:

— Çikolataları gördüm, canım çekti.

Dedi. İskoçyalı hemen şekerciye girdi. Bir paket çikolata aldı. Ufak bir parça kırdı, karısına verdi. Ufak bir parça daha kırıp onu da kendi yedikten sonra kalanını cebine koydu:

— Bunu da saklarım. Çocuğumuz olunca yer!

Dedi.

Vindsor dükkü
Kardeşi ve yengesi ile
Görüştü

Vindsor Dükkü, Sekizinci Edvard olarak İngiltere Krallığından çekildiği günden, yani 2 senedenberi ilk defa olarak, en küçük kardeşi ve yengesi Pariste buluşmuşlardır. Hararetili bir surette görüşmüşler, buldukları otelin salonuna, hep bir arada indikleri vakit de gazete fotoğrafları onları sıraya dizerek gördüğünüz resmi almışlardır.

Vindsor Dükkü, kardeşine, son günlerde almış olduğu şatoyu göstermek istemiş, sonra bu fikrinden cayarak karısıyla birlikte misafirlerini Baron Roçild'in evine götürmüş, bir çay ziyafeti vermiştir.

Haydud Alkapone gelecek
sene hapisden çıkıyor

Amerikanın vaktile bir numaralı gangsteri diye tanılan meşhur haydud Alkapone'nin, mahpus bulunduğu Kaliforniya sahillerinin ötesindeki Alkatraz hapisanesinden çıkma ve serbest kalma zamanı yaklaşmıştır. Gelecek senenin başında müddetini dolduracaktır.

Amerika efkârınumiyesi, bu habereberden asla endişeye düşmemiştir. Zira Alkapone dimağlı bir hastalıkla marulüdür. Onun, İndiyana civarında bir çiftlikte, çiftçilik edeceği söylenmektedir. Filvaki, yeni alınan bu çiftliğe 80 bin İngiliz lirası harcanmıştır. Çiftlik şimdi kendisini beklemektedir.

23 kadınla nişanlanan
Bulgar

Sofyada, Bulgarın bir 23 kadınla nişanlanarak, hepsinden külliyyetli mik darda para çekmiş ve yakayı ele vermiştir. Son üç nişanlısını, polise takibe uğradığı sıralarda aldatmıştır. Hilbaz dolandırıcı, şimdi mahkemede hesap vermeğe hazırlanmaktadır.

Alman sinema
Rejisörü
Kadın Amerikada

Bu genç bayan, Almanya Başvekili Hitler'in samimi ve en yakın dostlarından, sinema rejisörü Leni Rifenştaldır. Şimdi, Amerikada Almanyanın resmî Olimpiyad oyunları filimlerini satmakla meşguldür.

Bu genç bayan, Almanya Başvekili Hitler'in samimi ve en yakın dostlarından, sinema rejisörü Leni Rifenştaldır. Şimdi, Amerikada Almanyanın resmî Olimpiyad oyunları filimlerini satmakla meşguldür.

Muhittin Birgen

ISTER INAN, İSTER INANMA!

Eski bir meselenin tedkiki için sekiz on sene evvel çıkıp bir müddet sonra sönmüş olan bir gazetenin koleksiyonunu bulmak istiyorduk. Şehirde küçük büyük ne kadar kütübha-

ne varsa hepsine baş vurduk, yok dediler, sebebini sorduk: — Bizde sadece sahibleri tarafından gönderilen neşriyat bulunur, cevabını verdiler.

ISTER INAN, İSTER INANMA!

Sözün Kıyası

Türk kadını ve Atatürk

Hatice E. Talu

Cihan, Atatürkün arkasından gözyaşı dökerken, onun acısını en çok duyan, yetimliğimizi bütün azaletle hissederek ağlayan, döğünen biziz. Türk kadınları!

O bizim her bakımdan velinimetimiz. her şeyimizdi. bize insanlığımızı o idrak ettirdi. hür vatanın içinde hür kadınlık onun en büyük eserlerinden biridir.

Onun devrine gelinceye kadar yabancılar için bir merak ve istihza mevzuu olan Türk kadını bugün, yüzüne güpta ile bakılan, huzurunda hürmetle eğilinen müstesna bir varlık olmuştur. Dünyanın hiçbir bucağında kadın, Atatürk çağının, Atatürk ülkesinin ür ve mes'ud kadınları kadar ileri gitmiş değildir.

Atamızın, en kavi, en çetin maniaları eritmek gibi mucizevi bir kudrete malik olan bizi mazinin karanlıklarına, an'anelerin, hurafelerin, cehalet ve taassubun zehir dolu zindanına bağlayan zincirleri de bir hamlede yok etmişti. Analarımızdan, ninelerimizden miras olarak guurumuzda yerleşmiş halis Türk faziletini inkişaf ettirmek kabiliyetini biz, o nurdan aldık.

Atatürkün varlığı gönüllertimizi ısıtıyordu. çocuklarımıza bir ideal gibi onun sevgisini aşılyorduk. Millî benliğimizi idrak etmiş, analık ödevimizin esas hatlarını tayin eylemiştik: Cümhuriyete sadık, âşık, temiz ve dürüst ahlâklı hizmetkarlar, muayyen bir ülkü uğurunda, icabınca, seve seve, güle güle ölecek yiğit erler, gelecek nesillere aynı ülküyü taşıyan kalbler armağan edecek analer yetiştirmek...

Erkeklerimiz, Cümhuriyeti korumağa and içerlerken, bizim de andımız bu olmuştu. Onlarla şekilde belki ayrı, lâkin esasta biriz! Bu birlikten duyduğumuz gururu da, kıvanca da bize Atamız armağan etti.

Arkasından hiçkırâ hiçkırâ, katıla katıla, dövüne dövüne ağlıyoruz. ağlıyacağız. O, vatani bir defa, fakat o vatanın içinde bizi, biz kadınları iki defa kurtarmıştı: Önce, herkes gibi düşmân tecavüzünden, sonra da an'anelerin korkunç esaretinden!

Atam! Atamız! Hiçbir kadının göz yaşlarına tahammül edemiyen büyük yürekli insan! Feri sönmüş, çelik bakışlı, gök ve ümid renkli gözlerini aç, bak: Peşin sıra yetim ve öksüz bıraktığın milyonla kadın, daha şimdiden göntüllerine çöken sonsuz bir işiyakla, ebedî bir hicranla nasıl hiçkırıyor!

Senin, solmuş rengini canlandırdığın şereflî sancığımıza sarılı, ak ve al güllerle çevrelenmiş kutsal sandukanın huzurunda yokluğunun fecaatini henüz idrak edemedikler halde, gene için için sezip te minimini boyunlarını yetimane bükten yavrularımızın başlarına yemin ederek, biz de, bizlere işaret eylemiş faziyet ve vatanperverlik ödevini aynı azim ile ifa edeceğimize bir daha and içiyoruz.

Doğmuş ve doğacak çocuklarımız senin aşkınla, senin idealinle yetişecekler, senin ebedî yadında, çizmiş olduğun yoldan ayrılmıyacaklar, ağabeylerine emanet ettiğin cümhuriyeti, nöbetleri gelince aynı kiskançlıkla koruyacaklardır.

Bundan emin ol, Atam! Zilletten kurtardığın Türk anaları, evlâdlarını, kurduğun devlet ve yarattığın millet uğruna can verecek tıynetle yetiştirmekle, senin o lütfuna lâyık olduklarını daima isbat edeceklerdir!

Hatice E. Talu

TAKVİM

İKİNCİTEŞRİN											
Rumî sene			17			Arabî sene					
1364						1367					
2 nci Teğrin			Resmî sene			Kasım					
4			1938			10					
PERŞEMBE											
GÖNEŞ			Ramazan						İMSAK		
S.	D.		S.	D.	S.	D.	S.	D.	S.	D.	
6	48		5	07							
1	58		12	17							
Öğle			İkindi			Akşam			Yatsı		
S.	D.		S.	D.	S.	D.	S.	D.	S.	D.	
E.	11	59	14	34	16	49	18	26			
Z.	7	09	9	44	12	—	1	36			

TELGRAF HABERLERİ

Şark ve Garb Büyük Ölünün matemini tutuyor

Millî Kahramanın hatırası Belçika ve Irak parlâmentolarında hitabelerle taziz edildi

Bütün İran mehafilinde umumî bir keder, umumî bir heyecan hüküm sürmektedir

Tahran 16 (A.A.) — Pars ajansı tebliğ ediyor:

Gazeteler, siyah çerçeveler içinde Atatürk'ün fotoğraflarını basmakta ve ilk sayfalarını Ona aid yazılara tahsis etmektedirler. Gazeteler, yeni Türkiye'nin bânîsinin kahramanlık dolu hayatından, yapmış olduğu muharebelerden, askerî, siyasî ve idarî yüksek meziyetlerinden heyecanlı tabirlerle bahsetmektedirler. Gazeteler, İran milletinin duy-makta olduğu derin keder hislerine ter-cüman olmakta ve elemli taziyelerini Türk milletine arz etmektedirler.

İttilat gazetesi diyor ki:

«Bu elim zıya karşısında İranlılar, Türkler kadar acı duymaktadırlar. Biz, kendimizi Türklere yabancı addetmiyoruz. Türk kardeşlerimizin elemine samimî surette iştirak ediyoruz. Bizim duyduğumuz acının sebebi, sadece Türklere olan dostane münasebetlerimiz değildir, belki iki milleti yekdiğerine bağlayan kardeşlik hislerinin iki millet arasında vücude getirilmiş olduğu müteakib alâka ve merbutiyettir.»

Diğer gazeteler de Atatürk'ün tercüme halinden bahsetmektedirler. Bu gazeteler, şöhretşair Büyük Türkün askerî zaferlerinden, Türk milletine yapmış olduğu büyük hizmetlerden bahsetmektedirler.

Bütün İran mehafilinde umumî bir keder, umumî bir heyecan hüküm sürmektedir.

Belçika parlâmentosunda

Brüksel 16 (A.A.) — Belga ajansı bildiriyor:

Meb'usan meclisi, dünkü celsesinde Atatürk'ün hatırasını tebcil etmiştir. Meclis reisi, meb'usları ayağa kalkmağa davet etmiş ve Atatürk'ün ölümünü heyecanlı tabirlerle meclise bildirmiştir. Reis, müteakiben Türkiye'yi muhatap edinecek bir taziyе hitabesi irad etmiştir. Müteakiben meclis ruznamey geçmiştir.

Irakta

Bağdad 16 (A.A.) — Bütün Şarkın kaybettığı Atatürk'ün ölümü, bütün Irakta acı teessürler uyandırmış ve herkesi mateme garketmiştir. Yüksek makamlar Ankaraya taziyet telgrafları çekmiş, büt-

tün Irak gazeteleri Atatürke belîğ meziyetler neşretmişler, Onun memleketine ve bütün şarka ifa ettiği büyük hizmetleri zikretmişlerdir. Türk elçiliğine taziyet telgrafları yağmış, heyetler sefaretaneyi ziyaret etmişlerdir.

Kral hazretlerinin mümessili, başvekil, büyük devlet adamları, meb'uslar, âyan eşraf bunların başında idi.

Gazeteler İsmet İnönü'nün Cümhurreisliğine seçilmesi münasebetle bir çok makaleler yazmış ve İnönü'nün başvekilliği sırasında Türkiye ile Irak dostluğunu sağlamış olduğunu, bu siyasetin halefleri tarafından takib olunduğunu, yeni Reiscümhur devrinde bu siyasetin iki memleket için daha geniş ölçüde verimli olacağını anlatmışlardır.

Irak meclisi tatil edildi

Irak hariciye nazırı parlâmentoya Atatürk'ün ölümünü bildirmesi üzerine meclis tatil olunmuş ve uzun bir sükût içinde Atatürk'ün hatırasını tebcil ederek Iraklıların kardeşlik hislerini tezahür ettirmişlerdir.

Konferanslarda

Atina 16 (A.A.) — Atina ajansı bildiriyor:

Dün saat 11 de matbuat ve turizm sekreter muavinliği binasında Balkanlar arası turizm konferansının mesaisi başlamıştır.

Açılma nutkunu matbuat ve turizm sekreteri B. Nicoludis irad etmiştir.

Mumaileh şöyle demiştir:

Müzakerelerimize başlamadan evvel hatırıma gelen bir şeyi söylemek istiyorum. Sizler, yanılmıyorsanız yalnız Türk kardeşlerimizi değil, dört Balkan milletini roteme garketmiş olan elemli hâdiseden sonra ilk Balkanlılar içtimamı akdetmiş bulunuyorsunuz. Bu dakikada Reis Atatürk'ün dahi şahsiyetini, O Büyük Şefin hatırasını düşünüyorum. Onun memleketine yaptığı şeyleri, Onun Balkan Antantı için yaptığı şeyleri şimdi burada söylemenin zamanı değildir. Fakat şöhretşair ölünün hatırasını tebcil için bir dakika sükût etmek hususunda benimle müttelik olduğunuz eminim.

Bir dakika sükûtun sonra kenferans mesaisine başlamıştır.

«En muvafık Bir intihab,»

Sovyet mahafili İnönü'nün Cümhurreisliğine intihabını hararetle karşıladı

Moskova 16 (A.A.) — Tas ajansı bildiriyor:

İsmet İnönü'nün Türkiye Reiscümhurluğuna intihabı hakkında müteakalar yürüten Sovyet mahafili, bu intihabın müstakil Türkiye'nin başaracağı işlere ve ulaşacağı gayelere en muvafık bir intihab olduğunu beyan etmektedir: Kemal Atatürk'ün en yakın silah arkadaşlarından olan İnönü millî istiklâlin azimkâr müdafii, ve her şeyden evvel Türkiye'nin dahillî menabi ve vesaitine istinad etmesinin en hararetle taraftarı ve Sovyet Rusya ile olan dostluğun âmili olduğu bütün Sovyet mahafilince malumdur.

Tas netice olarak diyor ki: «Sovyet mahafili, İsmet İnönü'nün 1931 senesinde Moskova ve Leningrad'daki ikametini sempati ile hatırlamaktadır.»

Almanyada Yahudi düşmanlığı Amerikada infial uyandırdı

Londra 16 (Hususi) — Amerika cümhurreisi Ruzvelt, dün akşam gazetecilere beyanatta bulunarak Almanyada Yahudilik aleyhindeki hareketlerin Amerika halkı üzerinde derin bir tesir bıraktığını söylemiştir.

Mumaileh, Amerikanın Berlin sefiri Wilsonun Vaşingtona çağırılmasını bizzet istediğini ve yirminci asır medeniyetinin böyle bir şeye infiale şahid olduğunu ilâve etmiştir.

Partiye gelen taziyet telgrafları

Ankara 16 (Hususi) — Parti genel sekreterliğine yurdumuzun her tarafından Parti, Halkevi, belediye ve diğer müesseselerle bir çok yurddaşlardan ebedî Şef Atatürk'ün ölümünden dolayı sonsuz acıya tercüman olan binlerce telgraf gelmiştir. Herbiri bütün memleketle beraber bir yurd köşesini ve bir millet külesinin acısını dile getiren bu telgraflara partice verilen cevabta unutulmaz matemimizin bütün dünya tarafından paylaşıldığı kaydedilerek milletimize baş sağlığı temenni edilmektedir.

Amerika kabinesinde istifalar

Vaşington 16 (A.A.) — Gazeteler, adliye nazırı Cummings'in istifasını Ruzvelt kabinesinde diğer istifaların takibi edeceğini tahmin etmektedirler. Filhakika ticaret, harbiye, bahriye, posta, telgraf, telefon ve iş nazırlarının istifasından bahsedilmektedir.

Hatay mahsulü

Ankara 16 (Hususi) — Hatay devletinin millî mahsul ve mamullerinin memleketimize ithalini kolaylaştırmak üzere, mer'î gümrük tarifesi üzerinden yüzde doksan dokuz tarifiyle yapılmış Vekiller Heyeti tarafından kararlaştırılmıştır.

letlerin ciddi mahiyetini hakkile ve aynı derecede idrak etmekte oldukları bir realitenin esaslı ve derin bir ifadesidir.»

Elefteron Vima gazetesi şöyle diyor: «Bu telgraflar, o kadar manalıdır ve iki milleti yekdiğerine bağlayan dostluk ve tesanüd hislerini o kadar mükennele bir surette tebarüz ettirmektedir ki bu bapda herhangi bir mütealea serdine lüzum kalmıyor.»

Alkropolis gazetesi diyor ki: «Teati edilmiş olan telgraflar, iki memleket arasındaki münasebatın inkişafının birer nişanesidir.»

Amanullah Han geldi, Büyük Ölünün önünde eğildi

Sabık Efgan kralı Amanullah Han dün sabah şehrimize gelmiştir. Amanullah Han Atatürk'ün cenaze merasimine, ebedî Şefin şahsi dostu sıfatıyla iştirak edecek-tir. Eski Efgan kralı dün Dolmabahçe sarayına giderek Atatürk'ün aziz nâşlarını ziyarete etmişlerdir.

Dün Perapalasta bir arkadaşımızı kabul eden Amanullah Han, çok mükedder ve müteallim bir ifade ile şunları söylemiştir:

«Hakkında en derin bir saygı ve hayranlık beslediğim Atatürk'ün ölüm haberini ahncı, çok müteessir oldum. Babamın ölümü ve ihtilâl zamanlarında duyduğum teessürü duyuyordum.»

Bu vaziyet karşısında dayanamadım ve nihayet, gidip Onun tabutu önünde eğilmeğe karar verdim.

Atatürk'ün kurduğu prensipler ve çizdiği yol, en doğru yoldur. Bütün Türk milleti bu prensiplerden bir nebze dahi ıhrıf etmemelidir.

Türk milleti, İsmet İnönü gibi yüksek ve değerli bir şahsiyeti Cümhurreisliğine intihab ederek, çok büyük ve hayırlı bir isabet yapmıştır.

İsmet İnönü, Türkiye'yi Atatürk'ün çizmiş olduğu yoldan yürüterek, çok daha yükseltecektir.

Muhterem gazetemiz vasıtasıyla bütün Türk milletine, bu telâfi edilmez ziyadan dolayı en samimî taziyetlerimi sunarım.»

Beş kişilik maiyetle birlikte şehrimize gelmiş olan Amanullah Han, bir kaç gün sonra tekrar İtalyaya dönecektir.

Büyük bir zıya

İstanbul meb'usu eski müze'ler müdürü Halil vefat etti

İstanbul meb'usu eski Müzeler müdürü kıymetli ilim adamlarımızdan Halil vefat ettiğini, dün akşam teessürle duyduk. Merhum uzun müddet Müzeler müdürlüğünü muvaffakiyetle ifa etmiş, memleket büyük hizmetleri ile tanınmış, beynelmilel şöhreti haiz en değerli arkeoloğlarımızdandı. Ölümü büyük bir ziyadır. Kederide ailesine taziyetlerimizi sunarız.

Merhumun cenazesi cuma sabahı kaldırılacak, namazı Beyazıt caminde kılınıktan sonra Edirnekapıdaki aile kabristanına defnedilecektir.

Ankarada Gençlik and içti

Ankara 16 (A.A.) — Ankara yüksek tahsil talebesi bugün öğleden sonra Ulus meydanındaki Zafer âbidesi etrafında toplanarak Atatürk'ün mukaddes hatırasını taziz ettiler ve âbideye çelenk koymuşlardır.

İhtifalde bir ağzdan okunan istiklâl marşıyla başlamış ve iki dakika sükût edilmiştir. Müteakiben bir genç tarafından Atatürk'ün gençliğe hitabesinden ve onu yüksek ziraat enstitülerinden, hukuk fakültesinden, Gazi terbiye enstitüsünden, tarih dil - coğrafya fakültesinden ve siyasal okuldandan birer gencin hitabesi takib etmiştir.

İhtifalde meydanı dolduran on binlerce genç halkın da iştirakle and içilerek nihayet verilmiştir.

Başvekil Celâl Bayar ve Vekillerimiz de ihtifal mahalline gelmişler ve toplantının sonuna kadar hazır bulunmuşlardır.

Gençler bundan sonra toplu olarak bankalar caddesini takiben yenışehirde giderek orduveki karşısında Kutsal âbideye ve Güven antına çelenkler koymuşlardır. Gençlerin bu tezahüratına polis enstitüsü ve kollu - flinir muhtelif sınıfları müessisler de iştirak etmekte idiler.

İngiliz - İtalyan itilâfi meriyet mevkiine girdi

Roma 16 (Hususi) — Yedi ay evvel akdedilmiş olan İngiliz - İtalyan anlaşması, bugün hariciye nazırı kont Ciano ile İngiliz büyük elçisi Lord Pert arasında imzalanan bir deklarasyon ile meriyete konmuştur.

Pek sade olan imza merasiminde hazır bulunan Mısır maslâhatgüzarı da, ayrıca Süveyş kanalına müteallik bir deklarasyon imzalamıştır. Lord Pert, yeni itimatnamesini

Siyaset ALEMİNDE

Fransa, bir felâketten Kendini zor kurtarıyor

Yazan: Selim Ragıp Emeç

İster, siyasî, ister ictimal ve iktisadî olsun; vaziyetlerin icablarıle mütenasib olmayan ıslahat teşebbüsleri daima hüsrarla neticelenmiş-tir. Fransanın bu hususta yaptığı tecrübeler meydandadır. Sekiz on senelik bir terakki ve ıslah gayretinden sonra kendi kendini büyük bir imsake mahkûm etmek lüzumunu duyan bu büyük demokrasinin bugünkü hali cidden teessürü mucibdir. Nasıl olmasın ki bizat kendi maliye nazırı, son sekiz sene zarfında Fransız demiryolları üzerinde seyrüsefer yapan vagon sayısının üçte birine indiğini, iktisadî mücadelenin git-tikece durgunlaştığını, 1933 de Alman-yadan fazla demir istihsal eden memleketin bugün dört defa daha az netice alabildiğini, 1900 senesinde bütün dünya denizlerinde üçüncü mevkie sahib olan Fransız ticaret bandırasının 1914 de beşinciliğe, bugün ise sekizinci mevkie düştüğünü kaydediyor. Bu, sermayenin gerileyişidir. Mesai durumunda vaziyete gelince; Fransa, bugünün için, istihsalâtı yüzde 30-40 nisbetinde arttırmak lüzumunu duyuyor. Bunu yapabilmesi hemen hemen imkânsızdır.

Çünkü haftada 40 saat mesai üzerinden bütün işsizler de işe alarak çalış-tırmak mümkün olsa, aradaki farkı ancak yüzde yedi sekiz nisbetinde yükseltmek mümkün olabilecektir.

Şu hale göre, bir terakki amili olan maktan ziyade bir tedenni amili olan haftada kırk sekiz saatlik mesaf esasının değiştirilmesi lâzım geliyor ki Fransa da şimdi buna hazırlanmaktadır.

Rakkamların bu belâgati karşısında demokratik Fransa, bugün, Fransız müesseselerinin parlâmento müsaadesi olmadan hariceten istikraz akdetmelerini dahi yasak etmiştir. Devlet dahil, altı aydan evvel şu veya bu sebeble borç para almamak kararını vermiştir. Bu ilk tedbirlerle Fransız bütçesi, a - çığının ancak 20 milyarlığını kapaya - bildiştir. Eğer böyle bir feragata katlanılmamış olsa idi, Fransa için me - hulâta doğru tepetaklak yuvarlanmak başka yapacak bir şey kalmıyordu. Nazariyat ile amelîyatın bu âzım farkı, kendilerini hayalâta kapıranlara büyük bir ders olmalıdır.

Selim Ragıp Emeç

Karpatlaraltı Rusyası

Varşova 16 (A.A.) — Express Poranny gazetesi başmakalesinde ezümle şöyle yazmaktadır:

«Karpatlaraltı Rusyası halkının sarahaten izhar ettiği arzusunun tahakkuk edeceği saat yaklaşmıştır. Bu halk bütün bu memleketin Macaristana ihlakını istiyor. Milletlerin mukadderatlarına hâkim olmaları prensibinin bu sefer de galebe çalması lâzımdır. Pragın niçin mukavemet ettiği anlaşılıyor. Bizzat Çekler bile hududlarının kat'î surette tesbitini arzu etmelidirler. Çünkü bunsuz beynelmilel bir garanti mevzuu bahsolamaz. Çekler eğer delicesine mukavemet ederek coğrafyaya, mmtaka ve halkın arzusuna rağmen Rütneyayı ellerinden bırakmak istemiyorlarsa kimseden yardım görmiyebileceklerini bilmelidirler. Çekler ne Viyana - radaki hükümlere, ne de 1920 senesinde Rütneya halkının arzusuna riayet etmeyi taahhüd eden garb memleketlerine güvenebilirler. Bu mesele ne kadar çabuk halledilirse Çekler için o kadar hayırlı olur.»

Sıhhat müfettişlikleri

Ankara 16 (Hususi) — Yalova hükümet tabibi İhsan Tilmaç İstanbul sıhhat müdürü muavini Osman Teoman sıhhat müfettişliklerine tayin edilmişlerdir.

kont Ciano vasıtasıyla İtalya Kralı ve Habeşistan İmparatoruna tevdi etmiştir.

Bütün İtalyan gazeteleri bu yeni vaziyeti memnuniyetle karşılamakta ve hararetle yazılar neşretmektedirler.

Türk - Yunan dostluğu

A'ina gazeteleri, Devlet Reisleri arasında teati edilen telgrafların iki memleket arasındaki dostluğun çok kuvvetli olduğunu gösterdiğini yazıyorlar

Atina 16 (A.A.) — Atina ajansı bildiriyor:

Estia gazetesi başmakalesinde şöyle yazmaktadır:

«Hiç şübhesiz vukuatı yakından takib edenler, dost ve müttelik memlekette vukua gelen dahillî tebeddülün hiç bir vechile Türk - Yunan münasebatını değiştirmeyeceğinden emin idiler. Türkiye'nin yeni Reiscümhuru nun ve yeni hariciye vekilinin iki memleketin dostluğunu tasvir etmekte bulundukları ve esasen o dostluğun vücud bulmasına çalışmış oldukları malumdur. Bununla beraber Başvekil Metaksas ile Türkiye'nin yeni zımam - ları arasında teati edilen telgraflar, vaziyeti daha iyi bir şekilde tasvir etmektedir.»

Typos gazetesi yazıyor:

«B. Metaksas ile B. İsmet İnönü ve B. Şükrü Saraçoğlu arasında teati edilmiş olan telgrafnameler, Yunanistanı Türkiye'ye bağlayan çözülmez dostluğu isbat etmektedir.»

Etnos gazetesi, Elen milletinin çok derin bir memnuniyet ve çok samimî bir sevinçle müşahede ettiği bir şey

vardır ki o da iki memleket arasındaki dostluğun Atatürk'ün hali hayatında olduğu gibi bedihi bir realite olarak kalmasıdır.»

Athinaika Nea yazıyor:

«Yunanistanın mücerreb dostluk ve Türk - Yunan dostluğunun hararetle bânisi olan İsmet İnönü, B. Metaksasa göndermiş olduğu telgrafnamede bu dostluğu «sarsılmaz» diye tavsif etmektedir. Şu halde iki memleketin istinad etmiş olduğu ve istinad edeceği muazzam eser Türk milletinin Büyük Şefi Atatürk'ün üfulünden sonra da devam edecektir: Bu eseri Atatürk'ün liyakatli halefi olan İnönü idame edecektir.»

Katemerini yazıyor:

«Elen Başvekil ile Türkiye'nin yeni Reiscümhuru İsmet İnönü arasında teati edilen telgraflar Türk - Yunan dostluğunun her zamandan ziyade canlı ve her zamandan ziyade faal olduğunu göstermektedir.»

Proia diyor ki:

«Çok hararetle bir dostluk teminatı veren telgraflar, Ege denizinin, yeni sahilindeki hükümet adamları ile mil-

Atatürk köprüsüne inen yollarda istimlak muamelesine başlanacak

İstimlakler etrafındaki etüdler ikmal edilerek sarfedilecek para miktarı tesbit edildi ve Naftaya bildirildi

Atatürk köprüsüne inen yollarda yapılacak istimlakler etrafındaki etüdler bitmiştir. Belediye, bu husustaki tedkiklerini bir rapor halinde tanzim etmiş ve Nafia Vekâletine göndermiştir. Raporunda nerelerde istimlak yapılacağı ve istimlakler için ne kadar para harcanacağı bildirilmektedir. Nafia Vekâleti belediyenin bu raporunu tedkik edecek, hükümetin

yardıma yardım miktarı tesbit edilecektir. İstimlak etrafındaki etüdler bitmiş olduğundan bir iki güne kadar Unkapanı cihetindeki ev ve arsa sahiplerine tebliğ yapılacaktır.

Atatürk köprüsünün Beyoğlu cihetinde mühim istimlake lüzum görülmektedir. Bu civarda Fenerler idaresinden Denizbanka devredilen saha ve binaların istimlak için uyulmuştur.

"Etrüsk,, vapurunun macerası

Etrüsk vapuru Mersine yaptığı birinci ve üçüncü seferlerinde vasatı 10 milden fazla sür'at ile seyir edemediği için İstinye fabrikasına çekilerek Denizbank fen heyetine muayene edilmiş ve geminin yarım yük ile 13,5 ve tam yük ile 12 mil olan mukavele sür'atleri Almanya'da fazlasıyla elde edildiği halde burada aynı sür'atini temin edememesinin sebepleri araştırılmıştı. Tedkikat neticesinde burada ve Almanya'da sür'at farkının kazanımlarından ileri geldiği tesbit edilmiştir. Gemide bu sefer Denizbank tarafından yeni ve kömürlerimiz uygun iskaralar yapılarak eskilerle değiştirildiğinden Etrüsk vapuru 12 mil sefer sür'atini tekrar elde etmiştir. Geminin müvazenesizliği hakkındaki şayialar kâmi len mahalsiz ve asılsızdır. Etrüsk vapurunu tadil edilmek üzere Almanya'ya gönderileceği haberi de yanlışdır.

Denizbank bir tekaüd sandığı kurdu. Denizbank gemi adamları için bir tekaüd sandığı kurmuştur.

Devlet sermayesiyle işletilen müesseselerde çalışan memurların tekaüdü kârununa göre gemi adamlarının tekaüdü haklarını kazanabilmeleri için 30 sene hizmet etmeleri lâzımdır. Ancak gemi atışçı ve kömürçülerinin denizde geçen birer senelik hizmeti bir buçuk sene itibar olunmaktadır. Diğer gemi adamlarının tekaüdü hesabında, denizde geçen her hizmet senesi için iki ay ilâve edilmekte ve bunların yekünü üç seneyi geçmekte. Bu vaziyete göre, gemi atışçı ve kömürçüleri 20 sene, diğer gemi adamları da 27 sene deniz hizmetinde bulduktan sonra tekaüdü haklarını kazanacaklardır.

Poliste :

Bir kamyon ve bir otomobil bir ağaca çarptılar

Dün sabah Nuruosmaniye'de bir otomobil kazası olmuştur.

Babıâlıden Türbeyeye çıkan yol yapılmakta olduğundan, otomobiller Nuruosmaniye tarafında sapaarak dar sokaktan tramvay yoluna çıkmaktadırlar.

Hilil idaresindeki 4217 numaralı kamyon, Babıâlıden gelerek köseyi dönerken karşıdan gelen, şoför İhsanın idaresindeki 2801 numaralı taksi ile karşılaşmış ve her ikisi de köşedeki ağaca çarpmışlardır. Kamyon ve otomobil hasara uğramıştır.

Bir adam soba borusu temizlerken öldü

Pangaltıda, Tavukçu sokağında oturan 47 yaşlarında Horen isminde biri, dün evinin yanındaki arsada soba borularını temizlerken birdenbire düşüp ölmüştür. Yapılan muayenede kalb sektesinden öldüğü anlaşılmıştır.

Bir sarhoş bir dükkânın camlarını kırdı

Arabcami caddesinde bir dükkânda çalışan Şaban, zabıtaya müracaatla, Fethi isminde birinin sarhoş bir halde dükkânına gelerek dükkânının camlarını kırdığını iddia etmiştir.

Suçlu Fethi hakkında tahkikata başlanmıştır.

Bir amele parmaklarını makineye kaptırdı

Fındıklıda Hamam sokağında Fehmin marangoz fabrikasında çalışan Sabri, dün fabrikada çalışırken dikkatsizlik neticesinde parmaklarını makineye kaptırmıştır. Yaralı tedavi altına alınmıştır.

Deniz işleri :

Çarpışan vapurlar hakkında keşif yapıldı

İki gece evvel limanımızda çarpışan Yunan ve İngiliz vapurları hakkında Deniz Ticareti Müdürlüğü tahkikata devam etmektedir. Dün Deniz ticareti fen heyeti ve vapur acentaları kazanın vuku bulduğu yerde keşifler yapmışlardır. Geminin hareket edecek bir vaziyette olup olmadıkları henüz anlaşılamamıştır.

Müteferrik :

Eir tavzih

Evvelki gün Tophanede ayar memurları tarafından yapılan aramada bir odun deposunda hileli baskül bulunduğunu ve depo sahibi hakkında zabıt tutularak takibata başlandı. İddia yamıştı. Bu odun deposunun Tophanede Vahan Koçyan mahrukut deposu olmadığı tavzih olunur.

Bir kadın otomobil altında kalıp yaralandı

Pangaltıda oturan Belkis isminde bir kadın, evvelki akşam Ergenekon caddesinden karşı tarafa geçmek istediği sırada, Umurca rakı fabrikası sahibi Petronun idaresindeki 765 numaralı hususî otomobilin altında kalmış, başından yaralanmıştır. Belkis Şişli çocuk hastanesine kaldırılmış, suçlu yakalanmıştır.

Bir tehdit suçlusu yakalandı

Fenerde Kiremid mahallesinde oturan Sokrat Kozma isminde biri zabıtaya müracaat ederek, aynı semtte oturan Erzincanlı Nazım tarafından bıçakla tehdit edildiğini iddia etmiştir. Suçlu Nazım yakalanarak tahkikata başlanmıştır.

İspanya ile yapılan anlaşma ticarî münasebetleri inkişaf ettirdi

Yeni anlaşmadan sonra memleketimizden İspanyaya külliyyetli miktarda yumurta ve sigara ihraç edildi

15 Temmuz 938 tarihinden itibaren mer'iyete giren Türkiye ile İspanya cümhuriyeti arasındaki ticaret ve tediye anlaşmasından sonra, bu memleketle olan ticarî münasebetlerimiz hayli inkişaf etmiştir. Bir sene müddetle muteber olan bu anlaşma hükümlerine göre, Türkiye menşeli mallar İspanya cümhuriyeti arazisinde mer'î olan hükümler dahilinde hiç bir takyid ve tahdid tabii tutulmaksızın idhal olunmaktadır.

İspanya cümhuriyeti menşeli mallar da memleketimize genel idhalât rejimi hükümleri dahilinde girmektedir.

İspanya ile Türkiye arasındaki ticarî mübadelât klering ve hususî takas yolüne yapılmaktadır. İspanyada idhal edilen malların bedelleri Türk idhalâtçıları tarafından Cümhuriyet Merkez Bankasına Türk lirası olarak verilmektedir. Merkez Bankası bu paraları İspanya harici bankası namına açtığı faizsiz bir Türk lirası hesabının matlûbuna geçirmekte, İspanya harici bankası da bu paraları münhasıran İspanya cümhuriyeti ülkesine idhal edilen Türkiye menşeli malların mübayaasında kullanmaktadır.

Ticaret ve tediye anlaşmasının tabii kenden sonra İspanyadan memleketimize

pamuklu mensucat, pamuk ipliği, mantar, kurşun ve halitesi, kalsiyom emlâhi, a-ğaçtan mamul düğmeler, işlenmemiş yaş ve kuru deriler idhal edilmeğe başlanmıştır. İspanyadan yaptığımız yaş ve kuru deri idhalâtı umum idhalâtımızın cüz'î bir kısmını teşkil etmektedir.

İspanyaya ihraç ettiğimiz maddelerin başlıca yumurta, tiftik, afyon, sigara, palamut hülâsası, krom.vesair adı madden cevherleri ile zimparadır.

Bilhassa yeni anlaşmadan sonra İspanyaya memleketimizden külliyyetli miktarda yumurta ve sigara ihraç edilmektedir. Geçen yıl umumî yumurta ihracatımızın miktar bakımından yüzde 60,24 dü ve kıymet itibarile yüzde 58,24 di İspanyaya isabet etmiştir.

Yeniden üç fabrika daha kurulacak

İğdir mintakası pamuklarını işlemek için Erzurumda kurulmasına karar verilen iplik fabrikasına aid etüdler bitirmek üzeredir. Yakında inşaatına başlanacak olan bu fabrikadan başka Erzurumda bir kömür fabrikası ile bir de alominyom mürekkebatı fabrikası kurulacaktır.

Sadakai fitır

İstanbul Müftülüğünden:

	En iyi	İyi	Son
Buğdaydan	15	14	12
Arpadan	24	20	19
Üzümden	84	67	54
Hurmadan	00	133	00

Yurdumuzun hava müdafaası esbabını temin hususunda pek meşkur mesaisi görülmekte olan ve aldığı teberruatı Kızılay ve çocukları Esirgeme Kurumu gibi hayrî teşekküllerle paylaşan Türk Hava Kurumuna her vechile yardımda bulunmak mühim bir vazifemizdir. Binaenaleyh bu babda Diyanet İşleri Reisliği tarafından verilmiş olan fetva mucibince sadakal fitır ve zekât ile mükellef olanların - havadan gelecek tehlikelere karşı yurdumuzu, milletimizi korumak uğrunda pek feyizli ve devamlı bir surette çalışan - mezkûr Türk Hava Kurumuna yardımda ve bu vesile ile de memleketimize hizmette bulunulması lüzumu sadakal fitır nev' ve miktari ile beraber ilân olunur.

Bankalar ve millî matem

Osmanlı Bankasından: Ulu Önder Atatürk'ün cenaze töreni ve büyük millî matem dolayısıyla Osmanlı Bankasının Galata, Yeniyeni ve Beyoğlundaki gişeleri 19 sontoşrin Cumartesi ve 21 sontoşrin Pazartesi günleri kapalı olacaktır.

İstanbul Beşinci İcra memurluğundan: Mukaddeme Kadıköyde Caferaga mahalle -sinde Güneşlibahçe sokak 46 numaralı evde oturmaktaki İken halen ikametgâhi meçhul olan Ramazan Fikrete: Cahagırda Oba sokak Kâhya apartmanı 1 numaralı, dairede avukat Übeyde Beyoğlu birinci hukuk mahkemesinin 22/10/937 tarih 937-1876 esas sayılı ilâmle borcunuz olan 50 liranın 2/12/937 den itibaren yüzde 5 faizle 327 kuruş masarifi muhakeme ve icra masarifi birlikte tediye dair tanzim edilib beyarı tebliğ ikametgâhınıza gönderilen 938-5261 sayılı icra emri ikametgâhınızın meçhul bulunması dolayısıyla bîlâ tebliğ iade edilmesini icra hâkimliğince işbu tebliğatın bir ay müddetle ilânen tebliğine karar verilmiş olduğundan tarihli ilândan bir ay içinde hükümler parayı ödemeniz lâzımdır. Bu müddet içinde borcu ödemeye, tetkik mercilerden veyahud iade muhakeme yolu ile aid olduğu mahkemedan icranın geri bırakılmasına dair bir karar getirmediğince cebri icra yapılacağı ve gene bu müddet içinde mal beyanında bulunmanız, bulunmazsanız hapisle tazyik olunacaksınız, ve hakikate muhalif beyanatta bulunursanız hapisle cezalandırılacağınız ilânen tebliğ olunur.

Devlet Demiryolları ve limanları işletmesi Umum idaresi ilânları

Devlet demiryollarına alınacak müfettiş muavini müşabaka şartları

Hareket müfettişi yetişmek üzere müşabaka ile müfettiş muavini alınacaktır. Müsabaka şartları aşağıda yazılıdır.

1 — İmtihanda kazananlara 130 lira aylık verilecek ve staj müddetinin hitamında müfettişliği tasdik edilenlerin aylıkları 151 liraya iblâğ olunacaktır.

2 — Müsabaka imtihanlarının yapılacağı mahaller, taliblerin adedine göre bilâhare tesbit edilecektir.

3 — Müfettiş muavini olabilmek için lâzım olan evsaf ve vesâik:
A — Türk olmak.
B — 40 yaşını geçmemiş olmak.

C — Mühendis veya yüksek iktisat ve ticaret mektebi, Mülkiye mektebi, Hukuk veya Fen Fakültesi mezunu olmak.

Ç — İşletme merkezlerinde yapılacak sağlık muayenesinde faal hizmette çalışmaya mâni bir hali olmamak.

D — Askerlikte ilişigi bulunmamak.

E — Fransızca, almanca, ingilizce ve italyanca lisanlarından birine vâkıf olmak tercih sebebidir.

Müracaatname ile birlikte ibraz edilecek vesâik:
A — İstida ve 6 aded vesika fotoğrafı.
B — Polisten tasdikli iyi durum kâğıdı.
C — Nüfus cüzdanı.

Ç — Mekteb diploması
D — Askerlik vesikası.

E — Makine ile yazılmış kısa tercüme hal vâkası.
F — Şimdiye kadar başka yerde çalışmışsa aldığı bonservis örnekleri.

Bu vesikalari eksik olanlar ve muayyen vakitte müracaat etmeyenler müşabaka imtihanına kabul edilmezler.

4 — Müsabaka imtihanları 28/11/938 tarihine müsadif Pazartesi günü yapılacaktır. Talibler yazılı vesâikle en nihayet 20/11/938 tarihine kadar Sirkeci, Haydarpaşa, İzmir, Ankara, Afyon ve Adana işletme müdürlüklerine müracaat etmiş ve sıhhi muayenelerini yaptırmış olmalıdırlar.

5 — Müsabaka imtihanında riyaziye (Âli değil) memleketin iktisadî coğrafyası İktisad Türk ve Türkiye Tarihi umumî tarih ve coğrafya sorulacak ve bildirilecek dile ve müteakilen türkçeden tercüme yapılacaktır.

6 — Staj müddeti	12 ay
1/2/3 ncü sınıf istasyon ve anbarlarda	4 »
Hasılat servisinde	2 »
Başmüfettişlik kaleminde	3 »
Müfettiş kursunda ve imtihan	3 »
Müfettiş nezdinde	24 »

(824T)

Doktor alınacak

Devlet Demiryolları Umum Müdürlüğünden:

İşletmelerde münhal bulunan kısım hekimliklerine, mecburî hizmete tâbi olmayan ve bu sene askerlik hizmetini bitirmiş olan gençlerden beş doktor alınacaktır.

Bu doktorlara ayda 177 lira ücret ve ikametleri için ayrıca lojman verilecektir. Lojman bulunmayan yerlerde ev kirası verilir. Kıyımları dahilinde yapacakları vazife seyahatlerinde ayrıca harcırah ta alırlar.

Talib olanların bir dilekçe ile Ankara'da Zat İşleri Müdürlüğüne müracaat etmeleri ilân olunur. «8242»

İlk eksilmesi feshedilmiş olan 7790,76 lira muhammen bedelli yeni Afyon garı mefruşatı 30/11/1938 Çarşamba günü saat 15,30 da kapalı zarf usulü ile Ankara'da İdare binasında satın alınacaktır.

Bu işe girmek isteyenlerin 584,31 liralık muvakkat teminat ile kanunun tayin ettiği vesikalari ve bu gibi işleri yaptığının dair Nafia ehliyet vesikası ve tekliflerini aynı gün saat 14,30 a kadar Komisyon Reisliğine vermeleri lâzımdır.

Şartnameler parasız olarak Ankara'da Malzeme dairesinden Haydarpaşada Tesellüm ve Sevk Şefliğinden dağıtılacaktır. (8415)

Henek İcra Memurluğundan:

Mevlûda dört bin lira itasına borçlu Soğuksu köyünden Kupluh oğlu Hasanın gayrimenkullerinin paraya çevrilmesine karar verilmiş olduğundan borçlunun Soğuksu köyünde vaki Cami sokağında sağ Cami, solu yol. arkası Hacı Mustafa avlusu, öñü yol ile mahdud tamamı yüz yirmi lira kıymetindeki 35 No. lu tapunun ihtiva ettiği iki bab dükkânın nisfi ve gene köy içinde Şarkan tarık, garben, şimalen tarık ve dere, cennet sahibi sened ile mahdud 36 No. lu tapunun ihtiva ettiği kırk lira kıymetinde bir dönüm çayırık bu kere birinci açık arttırma ile 9/12/938 cuma günü saat 11 de Henek İcra dairesinde paraya çevrileceği ve haddi lâyıknı bulmadığı takdirde ikinci açık arttırma ile 24/12/938 Cumartesi günü saat 11 de Henek İcra dairesinde paraya çevrileceğinden aynı haklara irtifak haklarına vesair haklara malik olanların yirmi gün zarfında evrakı müşbiterini ibraz etmeleri, aksi takdirde paylaşmadan hariç kalacakları. Talib olanlar yüzde yedi buçuk depo akçesi veya banka mektubu ibraz etmeleri. Daha fazla malûmat almak isteyenler Henek İcra dairesinin 938/95 No. lu dosyasına müracaatları ilân olunur.

Henek İcra Memurluğundan:

Dursuna 470 lira ve masarifinin itasına borçlu Başpunar mahallesinden Recebin Başpunar mahallesinde alacaklıya ipotekli bulunan hanesinin paraya çevrilmesine karar verilmiş olduğundan beş yüz lira kıymetinde Başpunar mahallesinde vaki yemini Mustafa, yesarı Cemal arkası sahibi sened, cebhesi yol ile mahdud 57 metre murabba arazi üzerine inşa edilmiş üç katlı ve tamir muhtaç ahşap hane bu kere birinci açık arttırma ile 9/12/938 Cuma günü saat 10 da ve haddi lâyıknı bulmadığı takdirde ikinci açık arttırma ile 24/12/938 cumartesi aynı saatte Henek İcra dairesinde paraya çevrileceğinden aynı haklara irtifak haklarına vesair haklara malik olanların yirmi gün zarfında evrakı müşbiterini ibraz etmeleri aksi takdirde paylaşmadan hariç kalacakları talib olanlar yüzde yedi buçuk depo akçesi veya banka mektubu ibraz etmeleri. Arttırma şartnamesi bu günden itibaren herkesin açık bulunduğu. Daha fazla malûmat almak isteyenler Henek İcra dairesinin 938/95 No. lu dosyasına müracaat etmeleri ilân olunur.

Kocaeli Asliye Hukuk Hâkimliğinden:

Kocaeli inhisarlar Başmüdürlüğünden: Vekili avukat Ali Sedat Pek tarafın dan İstanbulda Kızıltoprakta Hüseyin paşa çıkmazında 16 No. lu evde eskidambar memuru ve satış memuru Nail Kızıklı aleyhine, müddeialehy Nailin İzmanit müskirat ambar memuru bulunmuş olduğu sırada zimmetine geçirdiği 1049 litre 87 santilitrelik sumanın bedeli olan 2309 lira 72 kuruş ile 9916 lira 53 kuruş inhisar resmi ki cem'an 12,226 lira 27 kuruşun tahsil hakkında açılan davada: Dava olunan Naile gösterilen adrese gönderilen dava arzuhalı, Nailin bu evden çıkmış olup nerede oturduğunu belli olmadığı meşruhatile tebliğ edilmeyen iade edilmiş ve ikametgâhını şü suretle meçhul bulunmuş olmakla ilânen tebliğat yapılmasına mahkemesince karar verilmiş olmakla müddeialehy Nailin 18/11/938 cuma günü saat 14 de Kocaeli asliye hukuk mahkemesine gelmesi, gelmediği takdirde gıyaben muhakemesine bakılacağı davetiye makamına kaim olmak üzere ilân olunur. 2/11/938.

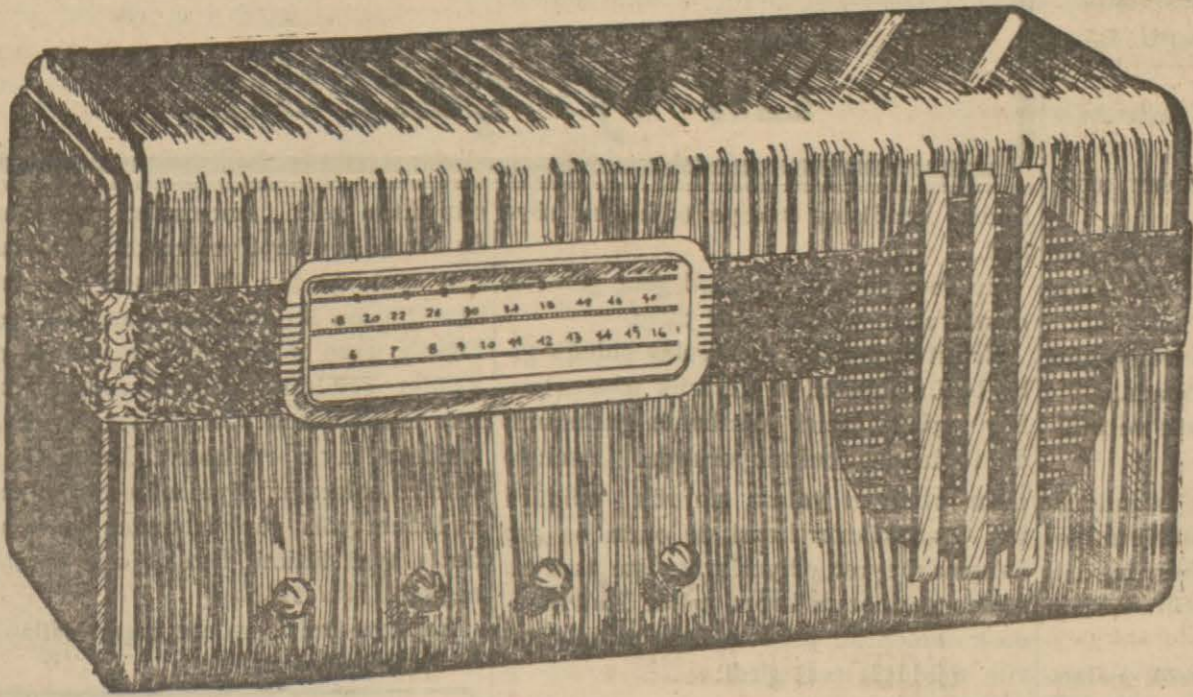

Evsaf + Kudret + Ucuçluk = SPARTON

548 TIP 5 LAMBALI 100 TL
539 TIP 5 LAMBALI LÜKS 110 TL
748 TIP 7 LAMBALI 140 TL

VERESİYE
SATIŞ

SAHİBİNİN SESİ
VE ACENTALARINDA

302 İSTİKLAL CAD
BEYOĞLU

ÇOK, ÇOK MÜHİM!

Et ve sebzelemin iyice pişmesinden, meyvaların güzelce yıkanmamasından, içilen suların temiz ve saf olmamasından hâsi olan solucan dediğimiz barsak kurduları en muzır hayvanlardır. Bunlar; ince barsağın iç zarına yapışarak ve kan emerek yetişir ve ürerler. Ekseriyetle çocuklarda bulunur.

Halsizlik, kansızlık, hazımsızlık, karın ağrıları, karın şişmeleri, burun, makat kaşınması, ishal, oburluk, baş dönmesi, salya akması, sar'aya benzer sinir halleri, gece korkuları, görmede, işitmede bozukluk hep bu kurduların tesiridir.

(İSMET SOLUCAN BİSKÜVİTİ)

Bu kurduların en birinci devasıdır. Büyük ve küçüklere emniyet ve itimadla verilir. Her çocuk seve seve yer. Çocuklarınıza se-nede birkaç defa ihtiyaten veriniz. Alle doktorunuza danışınız.

DİKKAT: Kullandıktan yirmi dört saat sonra solucanlar düşmezse çocuğunuzda solucan olmadığına itimad ediniz.

Sihhat Vekâletinin resmi müsaadesini halizdir. Tarzı istimali kutuların içinde yazılıdır.

Kullanış tarzi: Bir bisküvit çizgi ile beş müsavi kısma ayrılmıştır. Büyükler: Gece yatarken iki kutu bisküvit, çocuklar: 10 - 15 yaşma kadar bir kutu, 10 yaşından aşağı çocuklara her yaş için gece yatarken bir çizgi bisküvit verilir.

Flatı her eczanede 20 kuruştur. (İ S M E T) ismine dikkat.

ADEMi İKTİDAR ve BEL GEVŞEKLIĞİNE KARŞI HORMOBİN

Tabletleri her eczanede arayınız. (Posta kutusu 1255 Hormobin)

İstanbul Belediyesi İlanları

Keşif bedeli 750 lira 75 kuruş olan Erenköyünde Ethemefendi sokağı nihayetine yaptırılacak istinad duvarı açık eksiltmeye konulmuştur. Keşif evrakile şartnamesi Levazım Müdürlüğünde görülebilir. İstekliler 2490 sayılı kanunda yazılı vesikadan başka yollar şubesinde alacakları fen ehliyet vesikasını Fen İşleri Müdürlüğüne tasdik ettirdikten sonra 56 lira 31 kuruşluk ilk teminat makbuz veya mektubile beraber 28/11/938 Pazartesi günü saat 14 buçukta Daimi Encümeninde bulunmalıdırlar. (B.) (8294)

İhmal
etmeyiniz

"LİWA" Kameri İstiklal
temin, yağlamayı men eden
ve hareketinize gençlik verir.

Yatırınız:
J. ROUSSEL de satılır.
İSTANBUL: Yusuf Meydanı No. 65
10 Numaralı katalogunuza
isteyiniz, bedava gönderilir.

Neden Aspirin?

Çünkü ASPIRİN senele-
denberi her türlü soğukal-
gınlıklarına ve ağrılara karşı
tesiri şaşmaz bir ilaç olduğunu
isbat etmiştir.
ASPIRİN'in tesirinden
emin olmak için lütfen BAYER mar-
kasına dikkat ediniz.

50
Bayer

ASPIRİN 0.5
BAYER

ASPIRİN 0.5
BAYER

ASPIRİN 0.5
BAYER

KANZUK

ÖKSÜRÜK ŞURUBU

"Sirop Pectoral,"

Eski ve yeni bütün öksürükleri geçirir, balgam söktürür, bronşları temizler, nezle ve gripten korur, göğüsleri zayıf olanlara bilhassa şayanı tavsiyedir

İNGİLİZ KANZUK ECZANESİ
Beyoğlu İstanbul

ALMAN

WESTFALYA KOKU

Kaloriferler ve diğer teshin vasıtaları için
en mükemmel ve elverişli koktur.

ALMAN

BRIKET KÖMÜRÜ

Her sobada zahmetsizce yanan çok temiz ve
Yüksek Hararetili Kömürdür.

HUGO STINNES REDERAY A.G.

Galata Gümrük binasının karşısında 6 ncı Vakıf
Pan 3 üncü kat 13, 15 No. Telefon: 43361

BANKA KOMERÇİYALA İTALYANA

Sermayesi Liret 700.000.000
İhtiyat akçesi Liret 145.769.054,50
Merkezi idare: MİLANO
İtalyanın başlıca şehirlerinde

ŞUBELERİ

İngiltere, İsviçre, Avusturya, Maca-
ristan, Yugoslavya, Romanya, Bul-
garistan, Mısır, Amerika Cemahiri
Müttehidesi, Brezilya, Şili, Uruguay,
Arjantin, Peru, Ekvatör ve
Kolumbiyada
Afilasyonlar

İSTANBUL ŞUBE MERKEZİ

Galata Voyvoda caddesi Karaköy
Palas (Telef: 44841 /2/3/4/5)

Şehir dışındaki acenteler:
İstanbulda: Alâlemciyan hanında
Telef: 22900 /3/11/12/15; Beyoğlu-
da: İstiklal caddesi Telef: 41048

İZMİRDE ŞUBE

İlan Tarifemiz

Tek sütun santimi

Birinci	sahife	400	kuruş
İkinci	sahife	250	»
Üçüncü	sahife	200	»
Dördüncü	sahife	100	»
İç sahifeler		60	»
Son sahife		40	»

Muayyen bir müddet zarfında
faclaza miktarda ilân yaptırılacak-
lar ayrıca tenzilâtli tarifemizden
istifade edeceklerdir. Tam, yarım
ve çeyrek sayfa ilânlar için ayrı
bir tarife derpiş edilmiştir.

Son Posta'nın ticari ilânlarına
aid işler için şu adrese müracaat
edilmelidir:

İlanlık Kollektif Şirketi
Kahramanzade Han
Ankara caddesi

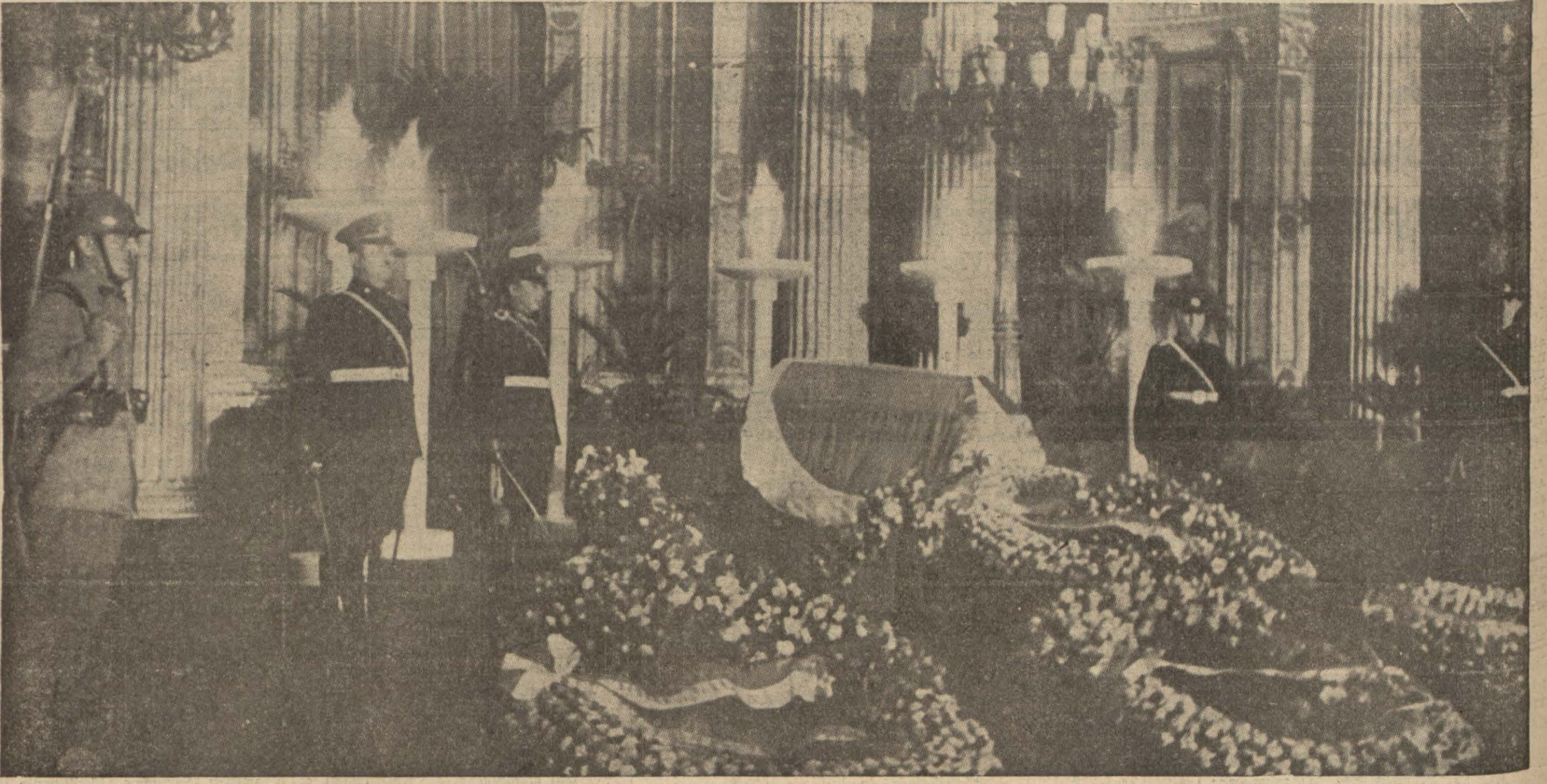

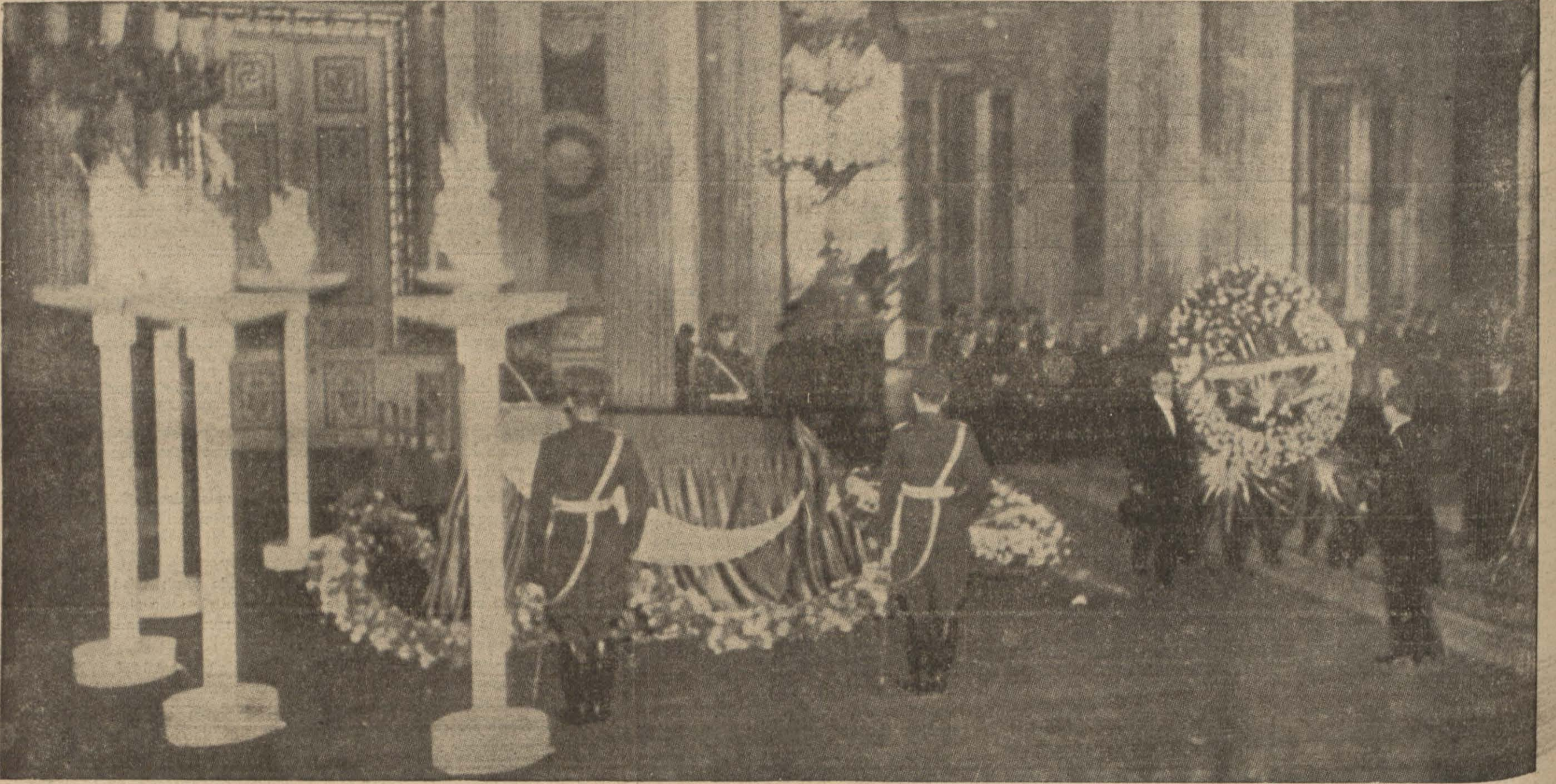

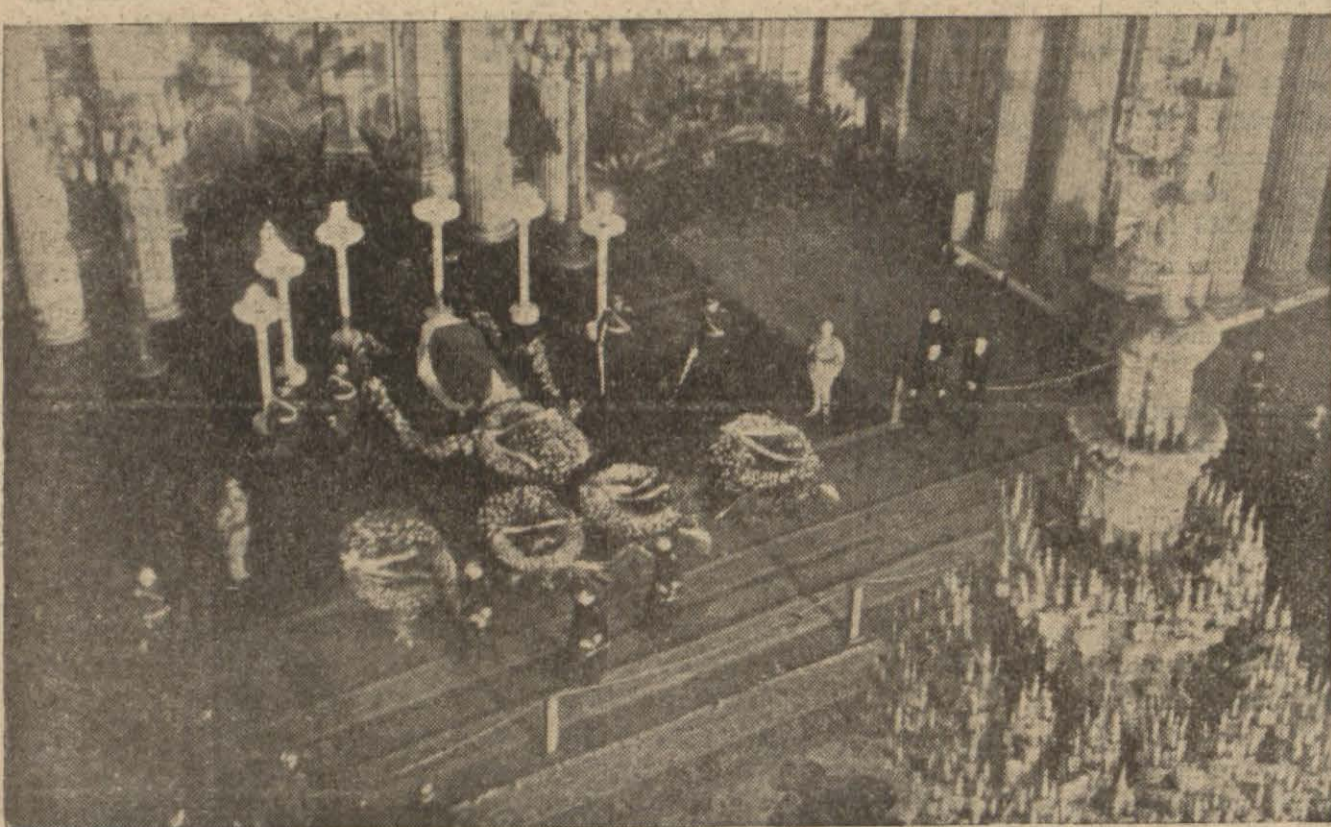
İstanbulun Ebedî Şefi ziyaretinden intibalar

Ebedî Şefin güller arasındaki aziz nâsi, altı meş'ale, birer bronz heyköl gibi duran sübay ve erler ve sonra göz yaş ları...

Riyaseticimhur Umumî Kâtibi tarafın dan Cümhurreisi İsmet İnönünün çelengi getiriliyor.

Saray dışındaki mahşer ve içerde, hal ki sessiz gözyaşlarla sulanan salon.